

עַל הַצַּדִּיקִים
וְעַל הַחֲסִידִים

**'היה אחד שלוזה כסף
ולא החזיר, כתבתי לו
מכתב עם שאלה'..**

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א
על תוכחה עדינה של מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

יִדְּבַר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר פְּאֻזִּי אֲדֹנִי (מד יח)

סיפר רבינו, מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל: היה אחד בכולל שלוה ממני כסף ולא החזיר והתנהג כאילו לא לווה. הוא היה תלמיד חכם. כתבתי לו מכתב שיש לי שאלה, במשנה באבות (פ"ב מ"ט) קתני אָמַר לָהֶם: צָאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהֵי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם. וכו' ובהמשך המשנה קתני אָמַר לָהֶם: צָאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהֵי דֶרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחַק מִמֶּנָּה הָאָדָם, ומבואר שם כל דבר והיפוכו, א"כ מה ההיפך מרואה את הנולד, התשובה: לווה ואינו משלם.. ומיד רץ להחזיר לי את החוב, וכוונתי היתה מי שלוה ואינו משלם, רואה את הנולד שיותר לא מלוים לו.

סיפרתי לרבינו ששמעתי מרבינו מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל, שהיו שני תלמידי חכמים שהתווכחו בלימוד וניגשו להחזו"א לראות עם מי הצדק? החזו"א השיב, שאינו בסוגיה. והסביר הגראי"ל שטינמן זצ"ל שהחזו"א לא רצה לפגוע בהם.

אמר רבינו, שידוע מי הם היו. ראש ישיבה של מיר, והגאון ר' יוסף דינקלס זצ"ל והתווכחו בלימוד וצעקו בקולי קולות. החזו"א היה באמצע תפלת שמונה עשרה, ולבסוף נגשו אליו ושתק ולא רצה המשך במדור ³

הדמעות לא פסקו והתפילה המשיכה
כפגישת אב ובנו הנכספים זה לזה. היו דחיפות
ומרן לא חש בכלום, הוא היה בעולם אחר:
"ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו

על דמעזתיו של מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל

שמעולם לא שמעו מילה טובה על בית המקדש, התרגשו עד כדי דמעות בעומדם ליד הכותל, לתימהונם ולתדהמתם של הוריהם...

כל איש לפי דרגתו אמר את מה שאמר
ב'מקום שלא זזה ממנו שכינה'. את מה
שפרץ מליבו ספונטאנית. ללא תוכניות
סדורות מראש, איש לא חשב ולא סידר
לעצמו את הדברים שעליו לומר בהיותו
ב'כותל המערבי' התפילות פרצו כזרם
מים פתאומי.

גם הגאון הצעיר ר' נסים גאון' - צעד
לכותל המערבי. ולצידו בנו הבכור ר'
מרדכי.

הם הגיעו. "אבא התרגש מאד" -
סיפר בנו.

נשאלת השאלה: אלו תיבות יצאו מפיו של ר' נסים, מי שכולו תורה ועול מלכות שמים, באותו רגע מכונן? באותה שעה הוא ביטא את ה'במסתרים' שלו. את מה שהוא בתוכו.

היה נראה כי נפשו מבקשת לצאת מערגה. שפתותיו רטטו, והוא פרץ בשטף מילים:

”ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו
מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם
נסע בתוכנו” והקול הלך וגבר בבקשה,
בתחינה, בהתרפקות: ”הוא יפתח ליבנו

וַיִּפֹּל עַל צִנְאָרָיו וַיִּבָּךְ עַל צִנְאָרָיו עוֹד (מו כט)

מאת: הרב א. חפץ

ירושלים עיה"ק. קיץ שנת תשכ"ז. עד אותו יום נבצר מאתנו לעמוד ליד הכותל המערבי בלי פחד, כי אם באנו לשם, הגענו כגנבים בלילה, בחסד ובמורא גדול, עמדנו תחת ברד האבנים של הערבים, היהודים היו נתונים ללעג ולבוז. שנים רבות עברו עלינו בכאב הזה. והנה רק נפתחה הדרך ל'כותל' וזרם אדיר של יהודים פרץ אליו בבכי בתחנונים.

מי מדבר על החרדים לדבר ה'. אלא גם אנשים עזובים, שמזה שני דורות לא הניחו תפילין ולא שמרו שבת, בכו כילדים ליד הכותל, צעירים מקיבוצים

בתורתו וישם בליבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה".

היו דחיפות מתוך העומס הרב של הבאים, ואבא לא חש בכלום, הוא היה בעולם אחר: "ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו". הדמעות לא פסקו והתפילה המשיכה "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שנשמור חוקך בעולם הזה - - -"

התפילה נאמרה בניגון מיוחד ובנעימה של פגישת אב ובנו הנכספים זה לזה: "ונזכה, ונחיה, ונראה, ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי בעולם הבא. למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה".

מתי ר' נסים התרגש, עד כדי דמעות?

אם נשאל מתי ר' נסים התרגש, עד כדי דמעות? התשובה ברורה, אמר בנו של הרב:

כאשר נפגש ב'צדקות מופלגת' יוצאת דופן. התרגש מאד. לדוגמא: תלמיד חכם סיפר לר' נסים: אני שב כעת מהעירייה נתיבות בדרום הארץ, מביתו של רבי יששכר מאיר. נסעתי אליו עם נער צעיר שלקה בסכרת, כדי לקבל ממנו עידוד (כי הוא עצמו הוא 'סוכרתי' מימי בחרותו). רבי יששכר מאיר קיבל אותנו בחביבות, שמע את המקרה. הביט על נער החמודות ובאופן חריג ביותר, כדי לעודדו, פתח את פיו והחל מונה את זכויותיו האישיות הגדולות, בהרבצת תורה: "עוד בהיותי בחור כבר נסעתי לכהן כר"מ במונטריי שבשווייץ משם נסעתי לקזבלנקה והעמדנו תלמידים רבים, אחר כך גליתי לטאנז'יר וגם שם זכיתי להרביץ תורה ולהעמיד תלמידים כבנים, שרבים מהם מרביצי תורה בעצמם. אח"כ הייתי בכפר הרא"ה, לימדתי שם תורה לשמה, והם גדלו וצמחו, עד שזכיתי ופתחנו ישיבה כאן בעיריית נתיבות, ולמדו כאן כל כך הרבה תלמידים בוגרי תיכון, וכמעט כל מי שהגיע אלינו נעשה לבן תורה ולמדן". אח"כ תיאר את פתיחת הקהילה והקמת 'חדרים' ומוסדות לבנות, ושינוי פני הנגב של ארץ ישראל. ואז פנה בחביבות ובהתרגשות לנער ולאביו שבא איתו, שהקשיבו לכל הגה היוצא מפיו:

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת
הַרְה"ג
ר' אֶלְטֶעֶר מֵרֹדְכִי בֶּרֶג זצ"ל
ב"ר דן ז"ל
מֵרֵא דֵּאֲתֵרָא דְקֵהִילַת עֵטֶרֶת רֵא"ש
מוֹנְסִי נְיוֹ יוֹרְק
נִלְב"ע ח"י סיון תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

אתם יודעים באיזו זכות הגעתי לכל זה? כי חליתי בסכרת... ואסביר לכם את כוונתי.

רבי יששכר מאיר פרץ בבכי גדול, של קדושה. התאוהו של האכילה היא ניסיון גדול מאד שניתן לאדם. ואני, עם המחלה הזו, אינני יכול להכניס לפה כל דבר שאני חפץ בו, אלא רק מה שאפשרי, ויש לי תמיד את האפשרות "לאכול כדי לקיים את גופי לעבודת ה'" לא לפי התאוה, ובספרים הקדושים כתוב כי האכילה לשם שמים היא דרגת קדושה שאין דומה לה! וכאשר מגיעים לדרגה כזו זוכים הרבה מאד. כשר' נסים שמע את הדברים, פרץ גם הוא בבכי של התרגשות.

כיצד הם הגיעו לידי כך לקרוא לו לדין תורה

יהודי עבר תאונת דרכים ונעשה מוגבל בהליכתו, ונזקק לבנות 'רמפה' מברזל, כדי להקל עליו לצאת ולרדת מהבית. הוא כבר קיבל רישיונות מהרשויות, אלא שהשכנים התנגדו וקראו לו לדין תורה. בדין התורה, ר' נסים פסק, כי לפי הטיעונים הם צודקים וכי הם יכולים למנוע ממנו לבנות את הרמפה.

אלא שבסיום הרצאת פסק הדין בפני המתדיינים, ר' נסים פרץ בבכי: "הם חיים עם שכן שלהם עשרים שנה, וכעת הוא נעשה נכה, כיצד הם הגיעו לידי כך לקרוא לו לדין תורה ולמנוע ממנו את הרמפה?!" בכה.

הם נרעשו. יצאו מהחדר מבוהלים, שחו זה עם זה. ועוד לפני שהתחיל הדיון הבא שאחריהם, נכנסו בחזרה לבקש מבית הדין דרך הוגנת, כיצד להסתדר עם השכן

הדמעות זלגו על לחייו ועל זקנו שהתרטב.

הבעל, היה אלמן לשעבר. אשתו נפטרה והשאירה אותו עם 9 יתומים.

הוא התחתן עם אלמנה שהיו לה 9 ילדים. מי שיודע חשבון מסכם: 18 יתומים תחת קורת גג אחת, תחת סינר של אמא אחת, וכובע של אבא אחד. קשה. מאד.

כאשר המקרה של שני המשפחות הירושלמיות הללו, הגיע לאחת מקופות הצדקה הגדולות, נערכה 'מגבית' מעוררת לבבות, כדי להעמיד 'קרן' מכובדת לנישואי הילדים משני הצדדים גם יחד. המקרה הנדיר המורכב השפיע על לב הציבור, שתרם בעין יפה. חלפו ימים וחודשים, ולאחר כשנה וחצי.

נקשו הבעל והאשה על דלתי הקופה, נפגשו עם הנציגים, והתחננו לקבל סיוע לניהול יומיומי של הבית.

הם ביקשו, כי במקום לשמור את כל הכסף לימים הבאים הרחוקים - לחיתון ילדים, שיתנו להם כעת חלק מהכסף כדי להציל אותם מקריסה "אספתם בשביל היתומים, אנא, תוציאו ותתנו לנו בשבילם, ולמענם, שיגדלו נורמלי, שיוכלו להגיע ליום הנישואין כראוי. המצב שלנו קשה מאד - אמרו והתחננו.

מנהלי הקופה הגיבו בצער רב. היות והמגבית התייחדה עם כותרת - לנישואי הילדים, לכאורה לא נוכל לקחת פרוטה ל'הוצאות

שוטפות' מתוך הקרן שהוקמה. נחשוב על דרכים אחרות לסייע לכם. אבל לא מתוך הקרן.
דבר המצוקה התגלגל לבני ברק לפתחו של בית הדין, בראשות רבי נסים.

בית הדין ביקש מאם המשפחה לומר את טענותיה.

כאשר היא פתחה את פיה, הכול ישבו מרותקים.

היא דיברה על כל ילד בנפרד, על הקושי של מושי, ועל הקושי של יענקי, על הצער של דודי ועל המצוקה של חזקי. החמישי לא נרדם בלילה בגלל, והשישי עדיין לא נגמל מהרטבה בגלל, השביעי סובל מפחד מסוים, ואז עברה לתיאור הסירים הגדולים שהיא צריכה לבשל בהם מדי יום ביומו כיצד היא מנהלת בביתה 'בית התבשיל' לכל מיני גילאים של פיות, ובאמת, לפי כוחה, אין לה אפילו את האפשרות להרים את הסיר כאשר הוא מלא בתפוחי אדמה. כסף אין להם, וכוח אין לה. היא מתמודדת עם ערמות של כביסה, עובדת ביום ובאישון לילה, מתעוררת לילד הזה, מלווה לחידר את הילדים הללו. האם הצדיקה דיברה כחצי שעה, וכאמור, הכול היו מרותקים לתיאורה בצבעים חיים - על חיים שאין להם אח ורע, בשום בית אחר בתבל. הסתכלתי באמצע על ר' נסים, סיפר הדיין רבי ישראל ויזל שליט"א, וראיתי כי הוא בוכה חרישית. הדמעות זלגו על לחיו ועל זקנו שהתרטב. והשולחן היה ממש רטוב מדמעות. הקשיב ודמע. כשהיא סיימה לדבר, כדרך בית הדין, ר' נסים ביקש שבעלי הדין יצאו להתנהג בחוץ, כדי שהדיינים ידונו ביניהם (וכדאיתא בשולחן ערוך חו"מ סי"ח: "ולאחר שיקבלו על עדותם יוצאו כל אדם לחוץ וישאו ויתנו בדבר").

הוא פנה אל הדיינים ואמר, שמענו את הקשיים, אבל מה שנוגע

לדין התורה, יש לשאול את פי אותו גאון נשיא הקרן, כי שרביט ההכרעה, היא שלו. הוא הקים והוא הגדיר וניווט את הקמת הקרן ומטרותיה, וההכרעה תהיה על פי מה שיאמר. יצרו איתו קשר טלפוני. התשובה שהגיעה מוחלטת, כי הכסף מיועד רק לחיתון הילדים. נקודה.

וכך נפסק. הדיינים העלו את הדברים על מסמך של בית הדין. ור' נסים הקריא ואמר לצדדים, כי להלכה למעשה' אסור למנהלי הקופה, להוציא כסף מה'קרן' הנוכחית. ושיחפשו כל דרך אחרת לסייע, לא דרך כספי ה'קרן'.

כי יקוב הדין את ההר. גם אם ההר נרטב מדמעות.

מי שיכול היה באותו רגע לאסוף את הדמעות של ר' נסים שעדיין לא התייבשו מהשולחן, ובד בבד לקחת את נייר פסק הדין, היה מבין "מה כוח בית דין יפה".

(מתוך הספר היחודי 'מילה בסלע')

המשך מעמוד 1 | הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א

מרן רבינו רבי חיים קנייבסקי סיפר, רב חיים שאול אמר לו שלמד בכולל תורת א"י בפ"ת ולאחר מכן היה בוחן בת"ת תשבר ואח"כ היה לו עוד תפקיד אבל שום דבר לא השתנה בפרנסה ממה שהיה בהתחלה. הרגיש משמים שלפעמים אברך חושב שיעשה עוד משהו ועוד משהו וכך הרגיש משמים שלא השתנה כלום בפרנסה. נסיים במעשה מופלא ששמעתי מהגראי"ל, שהמשיג רבי יחזקאל לווינשטיין שאל בן אחר של רבי מאיר, הגאון הגדול רבי שלמה שמשון קרליץ אב"ד פ"ת, איך יכול לשמוע את כל דיני התורה שיש לו בענייני אבן העזר, הרי שומעים כל מיני דברים ואיך מסוגל לשמוע. אמר לו רבי שלמה קרליץ, בכל דבר ששומע כל מיני טענות וכדו' מיד הוא חושב, זה תשובת הרשב"א שמדבר על זה, זה ראשון אחר שמדבר וזה פוסק אחר שמדבר, אני בכלל לא חושב על הסיפור עצמו אלא מיד חושב איזה ראשון מדבר על זה. המשיג נהנה וקיבל את דבריו.

אמר מרן הגראי"ל כזה הסבר יפה באמת מתאים לרבי שלמה קרליץ שהיה איש צדיק גדול.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'להידבק')

להתערב, ואחרי שהלכו החזו"א אמר שהראש ישיבה של מיר צודק.

אמר הגראי"ל כל כך התפעלתי

כשדיברנו על רבי מאיר קרליץ, אחד מבניו היה רבי חיים שאול. הגראי"ל אמר לי שתקופה הוא היה חבר חדר של רבינו הגר"ח בישיבה בלומזא. והיה לומד עם הבן של רבי טוביה שכטר זצ"ל, ורצה לשלם לו על כך. אמר לו רבי חיים שאול, אם אתה רוצה לשלם לי עבור הלימוד עם הבן שלך, על זה אני לא אקח כסף. אני לא לוקח שכר בעד ת"ת. אבל אם אתה רוצה לשלם לי כי אני אדם נצרך ואני צריך כסף כדי לחתן את הבת שלי, על זה אני מסכים לקחת, כי היות ואין לי כסף לחתן אותה מוטל על הכלל לדאוג לזה כמו שעלי מוטל וכולם מחויבים במצווה של הכנסת כלה לא פחות משלאחרים מותר. אמר הגראי"ל כל כך התפעלתי, מהתשובה שלו, כי כולם חושבים הפוך, בעד שהוא איש עני ונצרך לא נעים לו לקחת, רק עבור שכר לימוד מסכימים לקחת כי יותר מכובד. אבל רבי חיים שאול היה איש אמת, אז הוא התנהג בצורה הנכונה, בצורה כמו שצריכים לראות את האמת.

היו שטענו להגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל, שקול בכיותיה בתפילה של אמי ע"ה, טורד את כוונתם, ומבקשים הם שהמרא דאתרא יורה, שתפסיק לבכות בקול, או שתתפלל בבית כנסת אחר

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על כח התפילה

וַיִּתֵּן אֶת קִלּוֹ בְּבִכּוֹ (פ"ה ב')

להתפלל כדי לקבל בכך עול מלכותו יתברך.

וכבר ביאר כן המבי"ט בבית אלוקים (שער התפילה פרק ב) וז"ל "ובזה יתורץ דבר קשה בענין התפילה. שנראה דבר בלתי הגון ונאה לשאול שאלה אחת כמה פעמים, כי לפני מלך בשר ודם אם ישאלו ממנו דבר א' פעמים או שלוש, יחרה לו על השואל, כי אם היה רוצה המלך להשלים לו שאלתו בפעם הראשונה או השניה היה משלים חפצו, ואם כן ההפצר הוא דבר מותר ומזיק להשאלה, ואנחנו מתפללים לקל בכל יום ערב ובוקר וצהרים תפילה אחת, י"ח ברכות שתקנו, וגם כי אין אנחנו נענים ברובם, אין אנו נמנעים מלאומרם בכל יום. אלא שכוונת התפילה היא להכיר ולהורות כי אין בעולם למי שראוי להתפלל כי אם לקל ית', שהוא אדון לכל העולם ושנחנו חסרים מכמה דברים המוזכרים בתפילה, ואנו זוכרים אותם לפנינו, כדי שנכיר שאין מי שיכול לספק צרכינו ולהצילנו מכל צרותינו כי אם הקל ית' ועליו אנו משליכים ייבנו, ואנחנו יוצאים ידי חובתנו בהתפלל על הכונה הזאת, וה' הטוב בעיניו יעשה, אם לקבל תפילתנו אם היא הגונה אם לאו".

שמעתי משל נאה מפי הגרא"א דסלר זצ"ל בשם חמיו

התפילה נענית רק אם מגיעים להכרה שרק הקב"ה בלבד יכול להושיע ומכאן יש להעיר ולהאיר, שעיקר כוונת התפילה הוא לעמוד ולבקש מתוך הרגשה שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים בלבד, שכן כל זמן שהאדם סומך גם על כוחו אלא שמתפלל רק כדרך נוספת לישועה מלבד ההשתדלות, החטיא בזה את המטרה ולא הגיע לידי תכלית כוונת התפילה שהוא לתלות עינינו לקב"ה בלבד, ורק בזמן שמכיר שאין שום תקווה אלא אך ורק מהקב"ה, מתקיים תכלית עניין התפילה וממילא זוכה לישועת השי"ת.

וכך ביארו המפרשים את הפסוק בתהלים (קכא) "מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", שדווקא כאשר האדם יודע ש'מאין', והיינו שאין מי שיוכל לעזור לו מכל ידידיו ומכריו, ורק הקב"ה בלבד שהוא עושה שמים וארץ הוא יכול להושיע אותו, אז "יבוא עזרי" ויזכה שאכן תבוא העזרה מהקב"ה, אבל אם הוא תולה תקווה גם בעזרת חבריו וידידיו, לא יוכל לזכות לישועת השי"ת. שמעתי משל נאה מפי הגרא"א דסלר זצ"ל בשם חמיו הגה"צ רבי נחום זאב זיו זצ"ל (בנו של הסבא מקלם זצ"ל) ליהודי נכבד שירד מנכסיו, ועשיר אחד ריחם עליו ותמך בו ביד רחבה,

בגמ' בתענית (ב.) איתא, "איזו היא עבודה שהיא בלב זו תפילה", ע"כ. ומבואר בזה שהתפילה איננה רק 'אמצעי' להשיג את מבוקשו, אלא יש לה תכלית בפני עצמה בעבודת ה', והיינו להגיע להכרה שרק הקב"ה בלבד יכול להושיענו, וכל עניינינו וחיינו מסורים רק ביד הקב"ה בלבד שהוא כל יכול, ומתוך כך יתלה עינינו לישועת ה', וכמו שכתב החסיד בחובות הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג) "וראוי לך, אחי שתדע, כי כוונתנו בתפילה אינה כי אם כלות הנפש אל האלוקים וכניעתה לפניו, עם רוממותה לבוראה ושבחה והודאתה לשמו והשלכת כל ייביה עליו". (וכ"כ החינוך מצוה תל"ג) ביסוד זה יתבאר מה שאמרו חז"ל (ברכות לב:): "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר (תהלים כז) "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", ע"כ. והרי מבואר שאם לא נענה בתפילתו, לא יתייאש אלא ימשיך להתפלל ויפציר פעמים רבות.

לא יהא זה מידת דרך ארץ לחזור ולהפציר בו מאות פעמים

וראוי להבין מהו סוד הנהגה זו להפציר כ"כ הרבה בתפילה על דבר אחד, ולכאורה הדעת נותנת שלאחר שהקב"ה לא נענה לו בתפילה פעם אחת או שתיים, הרי זה סימן שאין רצון הקב"ה ליתן את מבוקשו, והיה ראוי לקבל רצון הקב"ה בהכנעה ולשתוק ולא להפציר כ"כ פעמים רבות. והגע עצמך, הרי כאשר יבקש האחד מחבירו שיעשה לו טובה וחבירו ימאן בכך, לא יהא זה מידת דרך ארץ לחזור ולהפציר בו מאות פעמים הלך וחזור, וא"כ מה נשתנה הבקשה מהקב"ה שיש לחזור ולהתפלל ולהפציר פעמים רבות ללא גבול, אתמהא.

ובאמת יש לתמוה כן, גם על ג' תפילות שאנו מתפללים בכל יום, שהרי בכל יום אנו חוזרים ומתפללים ג' פעמים ביום על אותם עניינים, ואע"פ שרוב פעמים עוד לא ענה לנו הקב"ה בתפילתנו בתפילת שחרית, מ"מ אנו חוזרים להתפלל תפילת מנחה וערבית, וכן למחר חוזרים להתפלל שוב פעם ג' תפילות, וצ"ב מהו הנהגה זו. אמנם העניין מתבאר היטב שתכלית התפילה איננה רק כאמצעי להשגת ישועה, אלא תכלית התפילה היא להרגיש בשעת התפילה שאין עוד מלבדו, והכל מסור ותלוי ביד הקב"ה בלבד ומתוך כך אנו מתחננים לפני הקב"ה שיושיענו, ולכן גם לאחר שהאדם רואה שאין הקב"ה עונה לו בתפילתו, מ"מ עדיין רצון הקב"ה שימשיך

והנה לאחר תקופה התחיל זה שירד מנכסיו להסתובב בין אנשי העיר לקבץ מהם נדבות, וכל אחד נתן לו נתינה מועטת כמקובל, ואח"כ הלך גם לעשיר הנ"ל, והעשיר לא נתן לו כי אם סכום קטן וכפי מה שמקובל לתת לכל עני המחזר על הפתחים. שאלו העני בפליאה מדוע שינה ממנהגו והפסיק לתת לו בעין יפה, והשיב לו העשיר כל זמן שהיית בא רק אלי ואני הייתי המשען היחיד עבורך, נחלצתי לעזרתך לתת לך בעין יפה בסכום מרובה כמידת יכולתי, אבל עכשיו שאינך סומך רק עלי אלא אתה הולך לכל אחד מבני העיר שיתן לך כל אחד סכום מועט, ואתה בא אלי כדי שאף אני אהיה שותף לעמוד לעזרתך, הרי אני נותן סכום של השתתפות שהוא סכום קטן, כמקובל לתת לכל העניים המחזרים על הפתחים. והנמשל ברור, שגם הקב"ה נוהג כן עמנו. שכל זמן שהיהודי יודע בהכרה ברורה שאך ורק הקב"ה יכול להושיע, והוא משליך את עצמו לגמרי על הקב"ה שיהיה המשען עבורו, הקב"ה מושיעו ועוזר לו בעין יפה וכפי יכולתו של הקב"ה שהיא ללא גבול, אך אם יהודי סומך על כל מיני סיבות הטבע, ומאמין בליבו שהישועה תצא מההשתדלות והפעולות שהוא עושה, אלא שהוא סומך גם על הקב"ה שיענה לו בתפילתו, הקב"ה עוזר לו בעזרה מועטת ולא יושיע אותו לגמרי.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מתפלל בבכיות ודמעות

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מתפלל בבכיות ודמעות, ופעמים רבות היה צועק במילים שלו באמצע תפילת שמונה עשרה הן בתפילת לחש והן כשהיה ניגש לעמוד לחזרת הש"ץ, וכגון "הייליגער טאטע הילף אונז" ובתרגום ללה"ק: ("אבא הקדוש עזור לנו") וכיו"ב, ובפרט בתפילות ימים נוראים בעת שהיה מגיע לתפילת "ובכן תן כבוד" וגו', היה חוזר ואומר כמה פעמים באידיש "טאטע. טאטע. טאטע, עד מתי נסבול בגלות המרה הזאת". ולפעמים היה טוען לפני הרבש"ע בשעת התפילה כבן המתחטא לפני אביו: "רבש"ע יותר משתלם לכבוד שמים להשאירני בעולם לחיות", וכן היה אומר: "נכון אני לא בסדר, אך וכי חשוד אני לפניך להיות מזיד חס ושלום" וכיוצ"ב. (ועי' בתשובות והנהגות ח"א סי' ע').

ובזמנו קיבלתי מכתב מכ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל בעניין זה וז"ל: "נר ב' דחנוכה תשנ"ג. למעלת כבוד הדרג"ת הגאון הגדול המפורסם לשבח ולתהלה כש"ת הרב משה שטערנבוך שליט"א. הנני לכבדו בספר 'דרך אמונה' שיי"ל כעת ע"י. אגב, בערך לפני

חמישים שנה שאלתי מכ"ק מו"ר חותני זצ"ל אודות הענין מה שמובא בספרו תשובות והנהגות סי' ע', אם מותר להפסיק באמצע תפלה לומר הייליגער באשעפער וכדומה, והשיב לאיסור, אמנם "אז עס זאגט זיך אליין אין מותר" [-אם נאמר מעצמו שיוצאים התיבות מפיו ממילא, על ידי התרגשות ודביקות, מותר]. הדושת"ה אברהם יצחק קאהן.

אם היא תלך

אני ילך איתה יחד לבית הכנסת שהיא תתפלל בו

אמי ע"ה הייתה מתפללת בבכיות ודמעות, והיה קולה נשמע היטב בצעקותיה עד היכל בית הכנסת. [ובפרט בברכת החודש במילים "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים"]. פעם היו כמה שטענו לפני רב בית הכנסת בלונדון הגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל, שקול בכיותיה בתפילה טורד את כוונתם, ומבקשים הם שהמרא דאתרא יורה לה שתפסיק לבכות בקול, או שתלך להתפלל בבית כנסת אחר. אולם הגרי"צ דינר זצ"ל לא קיבל טענתם, ואמר שבית הכנסת מיועד להתפלל ולבכות בדמעות, ואדרבה עי"ז יתקדש שם שמים כשכולם יראו מהו כוח התפילה של אם בישראל שמכוח זה תזכה להקים משפחה לתפארת בישראל. וכשהיו כמה אנשים שאמרו שיילכו מבית הכנסת אם תמשיך להתפלל כן, אמר להם הרב "אם היא תלך אני ילך איתה יחד לבית הכנסת שהיא תתפלל בו".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ביאורים והנהגות' ספר אבני שהם)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

פעם אחת נסעתי באוטובוס מבני ברק לירושלים, וכשעליתי, הבחנתי במרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל יושב באוטובוס. שמחתי מאד, ושאלתי האם אפשר לשאול משהו בלימוד אך להפתעתי מרן הגר"ח אמר לי...

פנינים וזכרונות על מרן ראש ישיבת מיר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל
כפי שסיפר מרן עמוד ההודאה הגר"י זילברשטיין שליט"א

השליט את השכל על הרגש, וכל פעולה וכל מחשבה שלו היתה בדרך התורה והיראה, ובכל זאת מרוב עדינות נפשו וזכות שכלו, לא היה מסוגל לדבר בלימוד, כי אין לו צלילות הדעת, משום שראה כלב נדרס... כמה מוסר השכל יש לנו ללמוד מזה!

ואפילו אם ישוב על פעולה זו אלפי פעמים

שמעתי פעם ממרן הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל שדיבר על חומרת הדבר להפסיק באמצע הלימוד לדברים בטלים, ואמר משל למה הדבר דומה, לאדם שרוצה להרתיח מים חמים, לכן לקח סיר ושפך לתוכו מים, והעמידו על האש, ולאחר כמה דקות כשהחל שלב הרתיחה, בטרם רתחו המים, הוריד את הסיר מהאש, ולאחר שהתקרר הסיר חזר והניחו, ושוב הורידו קודם שרתחו, וחוזר חלילה... האם יש סיכוי בעולם שמים אלו יגיעו מתי שהוא לרתיחה גמורה? פשיטא שלא, ואפילו אם ישוב על פעולה זו אלפי פעמים. אבל אם ישאיר את הסיר פעם אחת על האש ברציפות, ללא שום הפסק, הרי שהמים ירתחו כמו שצריך. וכן הוא בעניין לימוד התורה, אין מים אלא תורה, כשאדם נכנס לסוגיא ומעמיק בה, ומתחיל את שלב ה'הרתחה', ופתאום מפסיק לדברים בטלים, או כל סיבה שלא תהיה, הרי שלעולם לא יצליח להיכנס לעומק הסוגיא כדבעי, וגם אם ינסה שוב ושוב להתחיל, אך אם בכל פעם יפסיק לאיזה צורך אחר, נמצא שבאמת לא יצליח ללמוד את הסוגיא לעומקה בצורה המושלמת. והוסיף מרן הגר"ח, שחוסר הרציפות בלימוד התורה הוא המונע הגדול להצלחה בתורה, וזה הטעם שאנו רואים רבים שיש להם כשרונות בלימוד, והם גם יושבים ולומדים ומשקיעים זמנם בעסק התורה, אך אינם מגיעים לדרגות גדולות, וזה משום שמסיחים דעתם כל כמה זמן, ואינם לומדים ברציפות אמיתית ללא שום הפסק.

מדוע הרשעים כן מקבלים את שכר המצוות שלהם כאן בעולם הזה

ובפעם אחרת הוסיף הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ואמר, שידוע שפעם נשאל החפץ חיים מיהודי בעל ייסורים, שאמנם כל שכר המצוות

נלקט ונערך ע"י נכדו הרה"ג ר' חיים מלין שליט"א

הייתי פעם בישיבת מיר בפרשת ויגש, ושמעתי שיחה ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, [נלב"ע ג' טבת תשל"ט] הוא שאל, כשאחי יוסף נפגשים עם יוסף, כתוב בפסוק (בראשית מה) 'וַיֵּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא יָכְלוּ אָחָיו לַעֲנוֹת אוֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפָּנָיו', ושאל הגר"ח מה הפירוש 'נבהלו', לכאורה הפסוק היה צריך לומר 'כי נתביישו מפניו', כי באותו רגע שהם עומדים מול אחיהם שמכרו אותו למצרים, הבושה צריכה לאפוף אותם, ומה ענין 'בהלה' לכאן?

והשיב מרן הגר"ח, משל למה הדבר דומה, לשני חברים שלא נפגשו הרבה שנים, והנה פתאום פוגש ראובן את שמעון חברו, והנה הוא רואה שיש לו כנפיים, והוא פורח באוויר. מה קורה באותו רגע? הוא לא מתבייש, אלא הוא נבהל! הוא הכיר אותו כבן אדם רגיל לכל דבר, וכעת הוא נבהל לגלות שלחבר שלו יש כנפיים, והוא יכול לפרוח באויר!

והכא נמי, השבטים הכירו את יוסף בהתחלה בדרגה מסוימת, וכעת הם רואים את המדרגות הרוחניות לשם הוא העפיל והגיע, שזכה למה שאף אחד לא זכה, הוא ידע איך לשמר תבואה, ידע שבעים לשון, לכן האחים הקדושים קדושי עליון 'נבהלו מפניו', מתוקף קדושתו ושגב טהרתו של יוסף הצדיק!

אך להפתעתי מרן הגר"ח אמר לי 'אין דעתי צלולה כעת'...

פעם אחת נסעתי באוטובוס מבני ברק לירושלים, והנה מיד כשעליתי בתחנה ברח' ירושלים פינת רבי עקיבא, הבחנתי במרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שיושב באוטובוס. שמחתי מאד, ופניתי אליו ושאלתי האם אפשר לשאול משהו בלימוד. אך להפתעתי מרן הגר"ח אמר לי 'אין דעתי צלולה כעת'...

כשראה שאני תמה על מה ולמה, המשיך וביאר לי: 'ראיתי עכשיו את הנהג דורס כלב שעבר בכביש, ואין לי צלילות הדעת כדי לדבר בלימוד'...

הרי זה לא יאומן, לראות את גאון המוסר והמחשבה, שבוודאי

בענוותנותו ואמר: 'ההשגות שלי מסתיימות ברבי עקיבא אייגר, משם ואילך - הכל אצלי אותו דבר'...

נכנס לביהכ"נ ורואה שאורח התיישב על מקומו הקבוע, מה יעשה?

פעמים רבות מצוי שאדם זר מתארח אצל אחרים בשבת, וכשמגיע לבית הכנסת מתיישב על מקומו של אחד מהמתפללים הקבועים. אותו מתפלל מגיע לבית הכנסת לקבלת שבת, ורואה שמקומו 'נתפס' על ידי אותו אורח, ומסופק מה לעשות, הרי אם יעיר על כך לאורח הזר, ויורה לו לעבור למקום אחר, הוא עלול להיפגע ולהיעלב.

ומצד שני, אם יעזבנו ויתן לו לשבת על מקומו, והוא עצמו ילך להתפלל במקום אחר, תתבטל כוונתו בתפילה, כי הוא רגיל למקום שלו, ולספריי הטמונים שם בתא [ואם יבוא ויקח, שוב ירגיש האורח אי נעימות שתפס את המקום למישהו], ואם ישב במקום אחר לא יוכל להתפלל בכוונה כמו שצריך, ושואל מה עליו לעשות?

והנה ידוע שכתב מרן החפץ חיים זצ"ל בספר המצוות הקצר (מצוות עשה סא) 'לאהוב את הגר - ופירוש גר כאן, הוא שבא מארץ אחרת ומעיר אחרת לגור איתנו, ומכל שכן גר שנתגייר', עכ"ל. ומשמע שסובר החפץ חיים שהוא ממש דאורייתא, וזה גם פשטא דקרא, וא"כ לפי הח"ח יש לו כעת מצוות עשה לאהוב את הגר (האורח הזר) ולא להעליבו, וכלפי התפילה בכוונה הוא נחשב אנוס.

ושמעתי ממרן הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל, שהיה נוהג לומר, שכל בחור ישיבה חדש שמגיע ללמוד בישיבה, מחוייבים כל תלמידי הישיבה הוותיקים לעודדו ולאהבו ולקבל את פניו בשמחה ובצהלה, כדי לקיים מצוה דאורייתא של 'ואהבתם את הגר'.

הוא יקבל לעוה"ב, אבל מדוע הקב"ה אינו משלם לו כאן בעולם הזה לפחות על מצוה אחת שעשה, כדי שיפסיקו ייסוריו הגדולים. והשיבו החפץ חיים, משל למה הדבר דומה, לאדם תמים שבא לבעל מכולת ומבקש לקנות 'סוכריה' קטנה ומשלם לו כמה אלפי רובלים ומבקש לקבל את העודף, הרי שהמוכר ילעג ויצחק עליו, ולא יסכים בכלל למכור לו. ואם כן, אמר הח"ח, מאחר ואין לנו מושג במתן שכרן של מצוות, אם כן לעולם הבא תבין שבקשתך לקבל כאן בעולם הבא שכר מצוה אחת, הרי זה כמו אותו אדם שמבקש לקנות סוכריה באלפי רובלים...

והוסיף הח"ח ושאל, אם כן מדוע הרשעים כן מקבלים את שכר המצוות שלהם כאן בעולם הזה, הוא מותיב לה והוא מפרק לה: דרכו של הקב"ה בנתינת שכר לעושי מצוותיו, היא מידה כנגד מידה, שהקב"ה משלם לכל אחד את שכר המצוה שעשה לפי היחס והכבוד שהוא עצמו רחש למצוה. ועל כן לאדם צדיק ששומר כל התורה במסירות נפש ומכבד בכל נפשו כל מצוה שבתורה, מגיע שכר גדול ועצום. אבל רשע שאינו שומר כל התורה, ורק בדרך מקרה עשה מצוה אחת, אז גם השכר על מצוה זו יהיה שכר קטן מאוד...

ואמר הגר"ח שמואלביץ, כי יש לכך ראייה מיעקב אבינו ע"ה שקנה את הבכורה מעשיו תמורת נזיד עדשים, ולכאורה קשה דהוי מקח טעות, שהרי בוודאי שהבכורה שווה פי כמה וכמה מנזיד עדשים. אלא מאי? מאחר ועשיו עצמו זלזל בבכורה, והיא לא הייתה שווה בעיניו יותר מאשר נזיד עדשים, לכן כלפיו אין זה מקח טעות, כי במידה שאדם מודד - מודדין לו, ולכן לא היה בזה מקח טעות.

ולפי זה יוצא דבר נורא, שיכול אברך לשבת וללמוד כמה שעות, אך באמצע הסדר יצא לסדר כמה סידורים, שעל ידם חסך או הרוויח כמה עשרות או מאות שקלים, ובעצם הראה בזה שכל התורה לא שווה בעיניו יותר מאשר אותו סכום כסף שהרוויח, ולכן היה שווה לו להתבטל מתורתו עבור זה, וא"כ גם על הזמן שלמד - יקבל פחות שכר. אבל מידה טובה מרובה, מי שמוסר נפשו על לימוד התורה, ואינו מפסיק באמצע לשום דבר, יהיה מה שיהיה, הרי שיקבל שכר על לימוד התורה כפול ומכופל, כפי הכבוד והיחס שהוא רוחש ללימוד התורה הקדושה.

ההשגות שלי מסתיימות ברעק"א...

צריכים אנו לדעת כי אין לנו הבנה כלל במושגים של רבותינו מהדורות הקודמים, וככל שמתקדמים אחורה בדורות הראשונים, הרי שאנו מתרחקים הרבה יותר מהסיכוי להבין אפילו משהו במושגים. ושמעתי פעם ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שאמר פעם בזה הלשון: 'אצלי רבינו הגרעק"א ורבינו הרשב"א הם בדרגה זהה', שאלוהו הנוכחים, איך יתכן, הרי הרשב"א היה מגדולי הראשונים, ואילו הגרעק"א היה מגדולי האחרונים. והשיב הגר"ח שמואלביץ

כשליווה אותי לחדרי, ציין שבחר בשעה זו כשהפנימיה ריקה וכולם עדיין בארוחת צהרים, ושלא יראוני עוזב ואתבייש. כשעלינו למונית אמר לי שאני מוזמן לארוחת צהרים איתו בביתו

פנינים מההנהגה של אב רחים לתלמידיו, של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל

יְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנֶפֶשׁ (מד כח)

הראוי ואף צחקתי במהלך השיחה עמו, והוכיחני בצורה חכמה, באמרו, כנראה שהיום סמכת גאולה לתפילה, כי הגמ' אומרת (ברכות ט:): על רב ברונא שיום אחד סמך גאולה לתפילה ולא פסק החיך מפניו. כך הוכיח את התלמידים בצורה של כבוד, כאשר חכו ממתקים וכולו מחמדים.

וראש הישיבה המפורסם והנערץ מתיישב לידו

בענין זה סיפר בן רבינו הגאון רבי מאיר שמחה רב שכונת הדקל בביתר, ששמע מאחד מחשובי רבני הקהילות בארץ שכשאר הגיע ללמוד בישיבה, הרגיש בשבוע הראשון קושי גדול בגלל המרחק מביתו שהיה בעיר אחרת. הקושי היה רב כל כך עד ששקל לחזור לביתו. והנה ביום שישי נסע לאחד מקרובי משפחתו בירושלים, והנה עודנו עולה לאוטובוס, עלה רבינו אף הוא ובראותו אותו התיישב לידו, הוא היה נבון, בחור שהשבוע נכנס לשיעור א' וראש הישיבה המפורסם והנערץ מתיישב לידו. הוא החל משוחח איתו בקרבת דעת ונעימות, ושאלו על משפחתו, ואז התברר שהכיר היטב את אביו, כך גלגל איתו שיחה נעימה כדבר איש אל רעהו עד שירד מהאוטובוס. הוא הרגיש כזו נעימות ושייכות, כך שכל מחשבותיו המטרידות נמוגו ונעלמו, וכשחזר היה זה בשמחה רבה ולמד במרץ רב, עד שכאמור התעלה להנהיג את אחת מקהילות הקודש החשובות.

מוסיף הגר"א נבנצאל: כל ימיו נזהר מאד שלא להטריחנו חלילה, ולמרות שהלא עפ"י ההלכה כל מה שעבד כנעני חייב לעשות לרבו גם תלמיד חייב לעשות לרבו המובהק, בכל זאת למרות שהיה מורי ורבי המובהק והייתי קרוב אליו רבות בשנים, מעולם לא ביקש ממני דבר, וכנראה שגם עם אחרים נהג כך. רק פעם אחת ויחידה ביקש ממני טובה והתנצל על כך שוב ושוב, על כך שהוא מוכרח לבקש זאת ממני. ומה היתה הטובה שביקש? קבענו ללמוד בשעה תשע בבוקר בחברותא, והיה צריך להפסיק לימודו בשעה עשר ורבע. על כך התנצל מספר פעמים. על כך שהוא מוכרח לנצל אותי לכך. עד כדי כך נזהר שלא לנצל אף את קרוביו.

תדעו שמצד שמחתי מותר היה לי לברך עליכם

עד היכן הגיע אהבתו וחיבתו לתלמידים? סיפר הרה"ח רבי יעקב דוד צין, משיכון ויזניץ בבני ברק, נכנסתי פעם בחול המועד סוכות לבקרו, והגיע אז גם עוד תלמיד מהחביבים ביותר לרבינו. הוא הביע שמחה רבה לקראתנו והתבטא שהוא כל כך שמח לראותנו

במסירותו לבני הישיבה הרגישו התלמידים שאין כאן רק מסירות של רב לתלמיד גרידא, אלא הנהגת אב רחמיא המתמסר בלבו ומחשבתו לבניו. ניכר היה בכל הנהגתו איתם שהוא רואה בשליחות זו את פסגת חייו להעמיד תלמידים כבנים.

עד כמה חי את הגישה הזו, סיפר אחיינו נכד גיסו הגה"צ רבי שלום שבדרון. אותו נכד למד בישיבת פוניבז' וכאשר נישא, כיבד את ראש הישיבה הגר"מ שך בסידור קידושין. כשהגיע לחתונה וראה את רבינו, דודו של החתן, סירב מרן הגר"מ שך בענוותנותו לסדר הקידושין, והתבטא: הלא גדול הדור כאן ומה שייך שאני אסדר קידושין.

כמובן שרבינו מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, מאד לא אהב לשמוע את ההגדרה, וטען אדרבה, זה טעות מעיקרא, שכן הרב שך הוא גם ראש הישיבה שלו וגם גדול הדור.

כך נמשך הוויכוח מי יסדר את הקידושין זמן מה, עד שהרב שך אמר לרבינו: אפילו לפי דבריך, זאת אין הרי להכחיש שאתה הדוד של החתן, מה שאין כן אני אינני קרוב אליו? ענה רבינו בטענה פשוטה: הלא גם לפי דבריך שקרוב קודם, הלא ראש ישיבה הוא רבו של החתן והוא גם אביו מולידו ברוחניות וממילא אין על מה לשוחח, ואכן כששמע זאת הגר"מ שך נכנע.

הנהגה רחימאית זו עם התלמידים עמהם נהג בכל עוצמת מידותיו המופלאות, גרמה להם לאהוב אותו אהבת נפש. הם הרגישו שהוא חפץ כל כולו בטובתם, ולא רק שהוא חפץ להצליח בתפקידו לגדלם לתלמידי חכמים, אלא אוהבם כבנים חביבים ומכח זה רוצה לגדלם ולחנכם.

מספר הגאון רבי אביגדור נבנצאל שליט"א רבה של העיר העתיקה, תלמידו המובהק, מהיום הראשון בו הרביץ תורה בישיבת קול תורה, הרגשנו, כל אחד ואחד מבני השיעור, שרבינו חפץ ביותר בטובתו של כל אחד ואחד באופן אישי ויעשה כל מאמץ לגדלו ולחנכו. זכורני, שבשיעור הראשון שלימד בשנת תש"ט התבטא בשיעורו שהוא נכון לעשות הכל לגדלו ואם נרצה נעשה תלמידי חכמים. והוסיף, אצלי זה גן עדן לבטלנים. כוונתו שהוא לא מלחץ אותנו ומי שלא יקשיב לשיעור ולא ילמד ההפסד כולו שלו. המציאות היתה שכאשר ראו את מסירותו אלינו למדו כולם מצוין.

למרות זאת, היו פעמים שהוכיחנו, אך תוכחותיו היו נעימות ומתוקות מדבש. זכורני כי פעם דיברתי שלא מספיק בדרך כבוד

ומצד הדין הוא יכול לברך שהחיינו בשם ומלכות, כי הוא באמת שמח מאד, והסביר למה בכל זאת אינו מברך, כי לא לכל תלמיד הוא כה שמח עד כדי ברכה, והוא לא רוצה שיהיו הבדלים בזה שלזה בירך ולזה לא ולכן אינו מברך, אבל תדעו שמצד שמחתו מותר היה לי לברך עליכם.

כאמור, רבינו עשה כל טצדקי לקרב את התלמידים. כך גם הנחה את תלמידיו העוסקים במלאכת החינוך לקרב את התלמידים ולעשות את כל המאמצים לא לרחק, וכל שכן לא לסלק מהישיבה בלי לסדר להם מקום שיהיו מרוצים בו, שהרי הסכנות השוררות ברחוב כה נוראות ובלי מסגרת לימודית הסיכון גדול.

מעשה שהגיעה אליו משלחת של מחנכים כדי לקבל הסכמתו להרחקת בחור מהישיבה. לאחר שסיימו לתאר את מעשיו של הבחור שאינם מאפשרים להחזיקו בישיבה, נראה היה לשואלים שרבינו מבין אותם וקבלו הסכמתו, ולפני שקמו ללכת. שאלם רבינו, האם אתם מתפללים עליו, האם אתם אומרים עליו תהילים, ובעודם נבוכים קמעא הוסיף ושאלם: האם צמתם עליו?

סיפור מרעיש מספר אחד מבוגרי הישיבה

סיפרו בני הישיבה שכאשר התייעצו איתו והיה מייעץ להם איך לנהוג, היה נוטע בהם אימון והיה רגיל על לשונו, אתה תצליח, אני משוכנע, אתה תצליח! סיפור מרעיש מספר אחד מבוגרי הישיבה, אחד מחבריי עשה מעשה מסויים שגרם לרבני הישיבה ששקלו ודנו בדבר לעומקו לשלחו מהישיבה מיידית. כך היה, רבינו חיכה לבחור בסיומה של תפילת מנחה וביקשו לארוז את כל חפציו וממני ביקש להזמין מונית ולהמתין איתה במרחק מה ובלתי נראה, ואכן כעבור כרבע שעה, הופיע עם רבינו ויחדיו עלו למונית ומאז לא ראיתיו.

כעבור עשרות שנים רבות נפגשנו שוב והנה הוא תלמיד חכם גדול ומרביץ תורה חשוב. לגדול ידידותינו ביקשתי, ספר לי מה היה מאז שנפרדנו. וכך סיפר, כשרבינו קרא לי אמר לי שבעקבות מצבי הוחלט בהנהלה שבישיבה לא אוכל להישאר ועלי לעזובה. כשליווה אותי לחדרי, ציין שכעת הפנימיה ריקה שכן כולם עדיין בארוחת צהרים, לכן בחר בשעה זו לזרזני שלא יראוני עוזב ואתבייש. כשעלינו למונית אמר לי שאני מוזמן לארוחת צהרים איתו בביתו. כשנכנסו הביתה, אמר לרבנית, יש לנו היום אורח חשוב. התיישבנו שלשתינו למעין "ארוחת צהרים חגיגית" בה דיבר איתי בלבביות, לאחר מכן הכניסני לאחד מחדרי ביתו והראה לי היכן אוכל להניח חפציי ולנוח מנוחת צהרים. כשנכנסנו שמעתי מדבר עם הוריי ברוגע ובנעימות וסיפר להם את סיפור המעשה המורכב ושאני נמצא בביתו ואמר שהוא לוקח על עצמו להשיג לי ישיבה, כדי שאוכל להתחיל דף חדש. לא אוכל לתאר את התרגשותי מהיחס המלבב אלי בין בשיחה איתי בין בשיחה עם הורי וכל הכבוד שהנחיל לי.

לאחר מכן ליווני ואמר שיטפל בענייני. כעבור שבוע התקשר ואמר שהוא שמח לומר שמצא ישיבה חדשה שנפתחה באותה

תקופה שנפתחה אז, וביקש שיהיה לי איתו קשר לכל הפחות פעם בשבוע שיוכל לשמוע מה איתי ואיך אני מסתדר. שנה שלימה ליווה אותי בעידוד ועצה, עד שחשתי שנולדתי מחדש ולא פלא שהיו לי את הכוחות לעלות משאול תחתיה להיכן שאני נמצא היום. וסיים אותו בחור ואמר, אלמלי האימון ובעיקר האכפתיות שלו, אינני יודע היכן הייתי נמצא היום.

(מתוך הספר גאון ישראל)

**אלפי יעדים
נתיב אחד!**

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלוני שבת
בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!

074-703-5009

נתיבפרו
ככה מצליחים בשטח

אז יראו לו שפעם ברח מהתפילה לפני 'עלינו לשבח', הפסיד שלושה קדישים ורץ לדרכו. אולם בחוץ פגש את געצל, שלא ראה אותו כבר עשרים וחמש שנה, הו... הו... איזו התרגשות...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה

על אביו, שנפשו קשורה בנפשו, כי אז חלילה, יוריד האסון את שיבת האב הזקן ביגון שאולה.

אין ספק שדבריו הנרגשים של יהודה נגעו ללבו של כל מי שנכח במקום. יהודה הביא לשיא את ביטוי אהבתו ודאגתו לאביו, עד להצעה שהוא ישאר עבד עולם במצרים תמורת בנימין. אפשר שהנוכחים הזילו דמעה לשמע הדאגה והחרדה של בן אוהב זה, לאביו הזקן והנכבד.

יוסף עצמו כבר לא יכול היה יותר להחזיק מעמד

יוסף עצמו כבר לא יכול היה יותר להחזיק מעמד, וסילק את כל המצרים מן המקום בטרם יתודע אל אחיו. אך מיד אחרי שתי המילים "אני יוסף", הוא הוסיף לומר עוד שלוש מילים: "העוד אבי חי?"

שלוש המילים הללו היו כדקירת סיכה בבלון ענק נפוח מאד. במילים אלה אמר יוסף ליהודה: האם אבי עדיין חי אחרי מה שעשיתם לו במכירתו? האם החזיק מעמד כששלחתם לו את כותנתו, כתונת הפסים, כשהיא טבולה בדם ומלווה בשאלה: "הכר נא הכתונת בנך היא?" האם גם אז דאגת וחרדת כל כך לשלום אבא האהוב? עכשיו דיברת כל כך יפה, ובצורה נרגשת ומרשימה כל כך, על הצורך לבטל את הדין, דין בנימין הגנב, מפני הרחמים על האב שנפשו קשורה בנפש הנער, אבל אז כשישבתם בדון ודנתם אותי, אז החלטתם בצורה נחרצת כי הרחמים נדחים לחלוטין מפני הדין!

כל הדיבורים המוחצים הללו היו מקופלים בתמציתיות ובריכוז רב באותן שלוש מילים קצרות של יוסף: "העוד אבי חי?". היתה זו תוכחה שאי אפשר לעמוד בפניה. כאשר מעמתים את טענותיך, או מעשיך, כנגד מה שאתה עצמך אמרת ועשית, מה אתה יכול לענות? שאז לא היית בסדר? או, שאז היית בסדר ועכשיו אינך בסדר? אוי לו לנאשם בתשובה הראשונה, ואוי לו בתשובה השנייה. רש"י מבאר כי האחים לא יכלו לענות ליוסף "מפני הבושה". אכן, לא יכולה להיות בושה גדולה יותר מאשר סתירה פנימית כזו באדם עצמו.

זוהי תוכחה נוראה גם כאשר היא מפיו של האח הצעיר. פי כמה וכמה נוראה היא אם תוטח בפנינו, חלילה, מפי הקב"ה! נוראותה של התוכחה היא בעצם בכך שהאדם - הוא המוכיח את עצמו. על מכירת יוסף היתה לאחים הצדקה הלכתית מעולה,

אֲנִי יוֹסֵף הָעוֹד אֲבִי חַי וְלֹא יָכֹל אֲחִי לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְחָלָו מִפְּנֵי (סו, ג)

איתא במדרש (בראשית רבה צג): "אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה... יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה".

נשאלת השאלה: היכן כתוב כאן שיוסף הוכיחם? הוא רק אמר: "העוד אבי חי" והם לא יכלו לענות! היכן כאן התוכחה? כדי להבין את התוכחה המונחת בדברי יוסף: "העוד אבי חי", ננסה לצייר לעצמנו מה ארע שם כשיהודה ניגש אל יוסף:

יהודה מתאר בדברים נרגשים את הקשר הנפשי העמוק של אביו הזקן אל בן זקונו, שנותר לו יחידי מאשתו רחל, לאחר שאחיו נעלם לפני שנים. אם, חלילה, יקרה אסון לנער זה האהוב

לשיעור שלכם מקשיבים

20.000 איש !!

כמה אתם הייתם מוכנים להשקיע
לתת שיעור או שיחת חיזוק
ל 20.000 איש ? ?
נראה הרבה..

לזכות ולהיות שותף בזיכוי הרבים אדיר..

בואו והשתתפו עמנו בהוצאות הדפסת
גליונות 'על הצדיקים' ותזכו מדי שבוע
להיות שותפים בחיזוק כ 20.000 קוראים

התקשרו

055 - 400 - 77 - 20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

בה החזיקו עשרים ושנים ברציפות, הם יכלו להתוכח עם כל מי שסובר אחרת. אבל כאשר יהודה נציגם, הוא עצמו אומר להפך, מה כבר אפשר לענות על זה, במה אפשר להצטדק? כשתופסים בן אדם בסתירה, במעשיו או בדיבורו - זוהי תוכחה. וזו גם התוכחה שתהיה לעתיד לבוא, כשיוכיח הקב"ה כל אדם לפי מה שהוא.

ב'אשרי' כבר ברכת, מדוע לא יכולת לחכות לכל הפחות לקדיש?

ישאלו יהודי: למה התפללת בחטף? ב'אשרי' כבר ברכת, מדוע לא יכולת לחכות לכל הפחות לקדיש? והלה יענה: "מה אעשה, רבנו של עולם, הייתי חייב לרוץ לעבודה, לא היה לי זמן!" טוב. אבל אז יראו לו שכשהגיע הביתה שלף מתיבת הדואר את העיתון היומי, נעמד וקרא בו במשך דקות ארוכות. פתאום יש לו זמן לקרוא בעיון רב, פרטים ופרטי פרטים של כל החדשות... זו סתירה במעשיו עצמו. או יראו לו שפעם ברח מהתפילה לפני 'עלינו לשבח', הפסיד שלושה קדישים ורץ לדרכו. אולם בחוץ פגש את געצל, שלא ראה אותו כבר עשרים וחמש שנה, הו... איזו התרגשות... במשך עשרים דקות עמד ופטפט איתו על דא ועל הא: 'מה שלומך? מה אתה עושה היום?'... ככה בנחת, כמו ב"שבת נאכין קוגל".

פתאום יש לך זמן. למה? כי זה היה חשוב. וקדיש לא חשוב לך?!... תופסים אותו בסתירה, וזו תוכחה נוראה! "לפי מה שהוא". יהודי מניח תפילין דהויים לגמרי, כאלו שכבר ישנה שאלה רצינית על כשרותן. שואלים אותו: "מדוע אינך רוכש לעצמך תפילין חדשות ומהודרות?" והוא מתרץ את עצמו: "לא, התפילין הללו הן של העלטער זיידע שלי..." (סבא רבה) נו, וכובע אתה גם חובש של העלטער זיידע שלך? לא, חלילה... רק תפילין. יפה מאד שהן של העלטער זיידע, אבל התפילין צריכות להיות כשרות, שהריבוע יהיה כמו שצריך!

"כן" מצטדק היהודי, "הלכתי לקנות תפילין חדשות, אבל אז התברר לי שהן עולות אלף דולר! מה, נפלת על הראש? אני לא יכול להוציא כזה סכום, בשום אופן לא!" אבל אם נעשה ביקור קטן בבית שלך ונבדוק כמה שוה המקרר, או כמה שוה הארון - נגלה כי כל אלו שווים הרבה יותר מאלף דולר... - "טוב, וכי יכול אני להסתדר בלי ארון?" - בלי ארון אי אפשר, ובלי תפילין אפשר?! - - - תופסים אותו בסתירה, לפי מה שהוא.

נסעתי לבר מצוה עם הרב המלמד שלו

אספר לכם סיפור: בחור בלי בית, שהה במוסד 'בתי אבות' של פוניבז' הגיע לגיל שלוש-עשרה והנהלת המוסד ערכה לו את שמחת הבר מצוה באולם ליד נתניה. הבר מצוה היתה בין יום כיפור לסוכות נו, למי יש זמן להגיע, כולם עסוקים בבניית הסוכה ובחיפוש ארבעת המינים, אבל זה היה חשוב מאד, בחור

חסר בית מצוה גדולה לשמחו.

נסעתי לבר מצוה עם הרב המלמד שלו, ובדרך דיברנו על כך שקשה מאד לנסוע בימים אלו לבר מצוה.

אמר לי: זה אמנם זמן מאד לחוץ, אבל אספר לך סיפור: פעם היו בקבוקי סודה עשויים מזכוכית, "סיפון". לפני כמה שנים בערב יום כיפור, באמצע סעודה מפסקת, לבני הקטן התחשק לשתות מה"סיפון", לא פחות ולא יותר. תוך כדי שהוא שותה, הבקבוק התפוצץ וזכוכיות חדרו לתוך גופו של הילד. הבהלה היתה גדולה, פיקוח נפש! בליל יום כיפור הצורכו לנתחו ניתוח חרום. רחמי ה' הצילו אותו, אבל במשך כל יום כיפור, סוכות ושמחת תורה, הילד שהה בבית חולים, ואני ישבתי איתו. היה לי זמן, למרות שמדובר בימים הלחוצים שבין יום כיפור לסוכות... כי לאבא ולאמא תמיד יש זמן כשמדובר בבנם אוהבם השוכב בבית חולים!

זה הכלל כל מקום: כשמשוהו חשוב - יש זמן עבורו, וגם יש כח ויש כסף. געוואלדיגע לימוד!

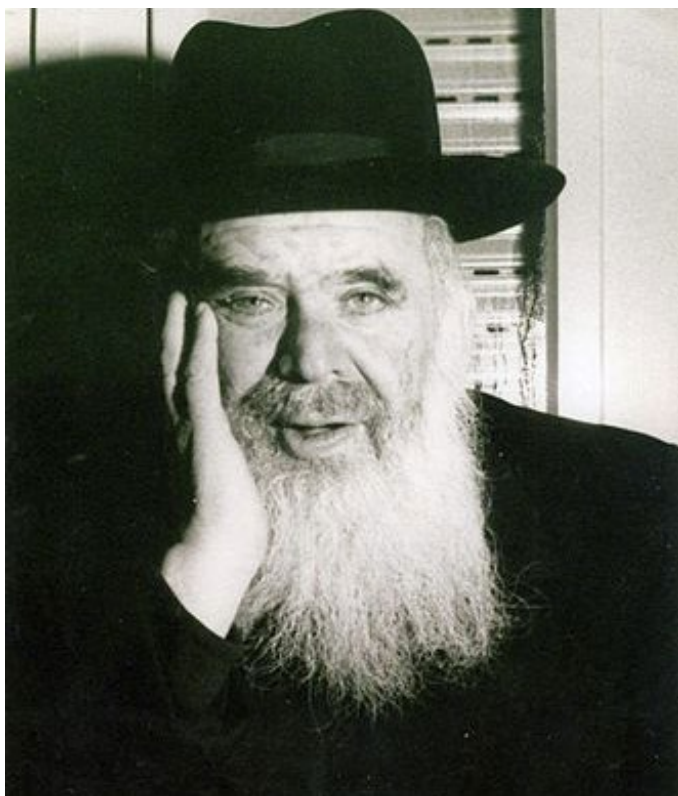
ישנה עצה אחת - שאדם יכיר וידע שדברים רוחניים - תורה ומצוות - הם בגדר חיים, ולמענם נותנים הכל. "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב ב, ד).

אם בגשמיות אדם מוכן להקריב ויש לו כסף וזמן, ולרוחניות אן לו - זוהי תוכחה שאי אפשר לעמוד בפניה, והיא התוכחה המונחת במילים: "אני יוסף, העוד אבי חי".

(מתוך הספר 'חי ראובן' בהוצאת 'יפה נוף')

נסענו ברכבת דרך כל סיביר, בתוך הגיהנם הקומוניסטי. ואנחנו עברנו בתווך, נוסעים ברכבת נוחה, במחלקה הראשונה, ממש גן עדן. המשטרה הרוסית, אותם רשעים מלאכי חבלה, הם שהסיעו אותנו כבני מלכים.

מורן הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על ניסים גלויים

אֵלֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדָהּ יְיָ עִיֶּקֶב וְגו' בְּלִפְנֵי פָנָיו וּבְנִיּוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ. (מו, טו)
.. זו יוכבד שנולדה בין החומות צכניסמן לעיר... (רש"י)

הרמב"ן כאן הביא את קושיית האבן עזרא על דברי חז"ל שנולדה יוכבד בין החומות, שאם כן נמצא שהיתה בת מאה ושלושים שנה כשילדה את משה, ומדוע פרסם הכתוב את הנס של שרה שילדה בת תשעים שנה, ולא הזכיר נס גדול מזה שילדה יוכבד והיא בת מאה ושלושים שנה? עיי"ש ברמב"ן.

ביאור דבריו, כי כל נס שנעשה שלא על פי נביא או שליח ממרום, יש בו מקום לטעות שנעשה בסיבות שונות בדרכי הטבע, ולא היה זה נס בגזירת שמים, ועל כן לא נזכר נס זה בתורה, כיון שאפשר להסבירו בדרכי הטבע, מה שאין כן אם בא נביא או מלאך שליח ממרום ובישר את בוא הנס, אז נשמע דבר ה' נקי מכל רבב וכיסוי הטבע, והכל רואים בבירור את הנס ללא שום תערובת טבע, ונס כזה הוא פרשה בתורה. ואילו הנס של יוכבד לא נכתב בתורה, כי היה מעורב בו מן הטבע.

אותם רשעים מלאכי חבלה

דבר זה חשנו על בשרנו. ישיבת מיר ניצלה כמעט בשלימותה מהחורבן הנורא בנסים גלויים, כידוע, יצאנו מווילנא ומשם למוסקבה, משם נסענו אחד עשר יום ברכבת הטרנס-סיבירית והגענו עד ולדיבוסטוק, נסיעה ארוכה מקצה רוסיה ועד קצה, מרחק ששת אלפים ק"מ. נסענו ברכבת דרך כל סיביר, בתוך הגיהנם הקומוניסטי. ואנחנו עברנו בתווך, נוסעים ברכבת נוחה, במחלקה הראשונה, ממש גן עדן. המשטרה הרוסית, אותם רשעים מלאכי חבלה, הם שהסיעו אותנו כבני מלכים. היינו זקוקים לטובתם של הנחשים והעקרבנים שבמשטרה החשאית הרוסית בשביל לקבל אשרות מעבר. הגענו אליהם עם דולרים שנשלחו אלינו מארה"ב. כל מי שהחזיק שם דולרים נשלח תיכף לסיביר הקפואה, ואנחנו נתנו לקומוניסטים דולרים ויצאנו בחיים. עברנו לאורכה של סיביר אבל לא נשלחנו לשם. כמה נסים ונפלאות נעשו עמנו בכל אותה דרך הצלה פלאית, עד שהגענו כולנו בני חורין אל חוף מבטחים.

אם היה נשלח מלאך מן השמים לבשר על כך, ודאי היו הנסים בחינה של התגלות השכינה ממש. אבל מאחר שלא בא מלאך, היה חול רב זרוי על העינים. היו כל מיני ענינים טבעיים, היה את הקונסול היפני שנתן לנו אשרות מעבר, היה את האי קוראסאו בים

הקריבי. כל הנסים היו מכוסים בטבע. ומהי האמת? וכי הקונסול היפני הוא שהציל אותנו? וכי הצלתנו היתה על ידי האי קוראסאו? הרי רק רצון ה' הוא שהציל אותנו! אבל מכל מקום, אף כי ברור שלא היו הטבעים הללו אלא אחיזת עינים, בכל זאת היה דבר ה' מכוסה בטבע, שכינתא בגלותא. נס כזה המעורב בטבע אינו נכתב בתורה, אם אין נראה בו יד ה' בגלוי לעין כל. וכמו כן, כל מה שאירע לנו בארץ הקודש במלחמת ששת הימים, אין ספק שהיו נסים גמורים, ונתקיים אז הכתוב (שמות טו): "אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען, תפול עליהם אימתה ופחד". אילו היה בא מלאך ממרום ואומר שכולם ינצלו, היו הניסים בבחינת התגלות השכינה ממש, הרי כולם היו בטוחים שהולכים להשמיד אותנו ח"ו. וכי כיצד היתה הצלתנו במלחמה? האם מהאווירונים והטנקים היה הנצחון? שקר וכזב לומר כן! הכל היה דבר ה'. אבל הנסים היו מעורבים בטבע, כל האווירונים והטנקים לא היו אלא כדי לכסות את עינינו מלראות את נסי ה' הגלויים. הנס היה מוסתר בטבע, וחושך אפך את דבר ה' וכבודו ית'.

(מוסרי שערי חיים)

ביום שישי לפנות בוקר לקחתי איתי מנין של יהודים ועלינו להתפלל בהר הזיתים, הן על הצלחת השבת, שהיה צריך הרבה סייעתא דשמיא, והן שנוכל לקיים את הברית בעיתו ובזמנו.

כ"ק הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטענבערג שליט"א, אבד"ק קאסאן ומגדולי רבני בית שמש על כח התפילה

ויגש אליו יהודה (פר"ה)

רבנן אמרי הגשה לתפלה (בראשית רבה)

בבריתו של אברהם אבינו בעיתו ובזמנו. בכך נסענו לבית שמש ואכן היתה זאת 'גאר א דערהויבענע שבת', (שבת מרוממת) עם הרבה התרגשות לראות שהמקום שייסד מורי חמי בדמעות וביזע אכן נושא פירות והוא כפורחת עלתה ניצה.

אך כ"ק מורי חמי מיאן להסכים לכך ואמר לי שלא מסתבר כלל

במוצאי שב"ק התקיימה כאן בבית שמש שמחת הו' ואכט-נאכט' כשהברית נועד להתקיים בירושלים למחרת היום. באמצע הסעודה שאל אותי כ"ק מורי חמי שהוא תמה שהרי לפי זכרוננו היה לתינוק צהבת חזקה והיאך בדעתנו לקיים מחר את הברית, מיד נעניתי ואמרתי לו שאכן כך היה בתחילה ואחר כך זה ירד. אך כ"ק מורי חמי מיאן להסכים לכך ואמר לי שלא מסתבר כלל שזה ירד כל כך ביום אחד, ולכן הוא מסופק אם ניתן יהיה לקיים מחר את הברית. למחרת היום שוב ערכנו בדיקה לילד ואכן נוכחנו לראות שהמספר נשאר נמוך ואפשר לקיים את הברית היום.

אחר כך בסעודת הברית סיפרתי לכ"ק מורי חמי כמסיח לפי תומי שבערב שב"ק עליתי עם מנין להר הזיתים, והתפללנו שם על זה שהברית תהיה בעיתה ובזמנה.

מיד נענה מורי חמי ואמר לי בתמיהה, למה לא אמרת לי מיד שכך היה המעשה, שכן אם התפללת על זה כל כך, פשוט וברור שזה יתכן להיות שהמספר יורד הרבה בפעם אחת ואין בכך כל חידוש. היה פשוט אצלו שהתפילות ודאי פועלות עד שעל דבר שלא האמין קודם, היה מובן וברור לו שכך יהיה אחר ששמע שהתפללו על זה. כי הוא היה חי עם עבודת התפלה, וזה היה משאת נפשו.

(מתוך שיחת קודש לאברכים, מתוך גליון אמונים נצר - קאסאן וישוב פ"ו)

כ"ק מורי חמי מרן אדמו"ר הגה"ק מתולדות אהרן זי"ע, היה אומר בשמועס'ן, שכאשר היה בחור בישיבה היה לפעמים שלא הבין תוס' או כל דבר אחד בלימודו, ואז היה אומר לעצמו שיניח את הבנת התוס' הזה למחרת לאחר התפלה, כי לאחר שהתחנן ושפך את לבו 'והאר עינינו בתורתך' היה הכל מובן. ואמר זאת באופן פשוט והוראה למעשה ולא בדרך סיפור דברים שהיו.

הדברים פשוטים וברורים, שהרי אם מבקשים להבין ולהשכיל בדברי התוס' אי אפשר שלא ימלאו בקשתו בשמים, ואדרבא בשמי מרומים ממתינים ומצפים לתפלה ובקשה כזו, ואומרים לנו מנין לנו שאתה אכן רוצה להבין את התוס', זאת רואים למחרת בשעת 'אהבת עולם' איך שופך את ליבו בבקשה ותחנונים מעומק הלב על הבנת התוס', ואם אפשר להוזיל כמה דמעות מה טוב, שבוודאי שערי דמעות לא ננעלו.

בענין כח התפילה אספר מה שבדידי הוה עובדא, שהנה בשנת תשנ"ב ביום ו' תמוז היה כאן בבית שמש מעמד הנחת אבן הפינה לקריה החרדית, ולקראת פסח תשנ"ג כבר באו ראשוני התושבים להתגורר כאן. לפני חנוכה ביום ט"ז מרחשון תשנ"ד, נולד בני הרב ר' אהרן יהוסף שליט"א, ובשבת קודש פרשת חיי שרה התקיימה שמחת ה' שלום זכר' כאן בבית שמש, כשלכבוד השמחה הגיע מורי חמי כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' זי"ע לשבות בעירנו בשבת קודש, והיתה זאת הפעם הראשונה שהוא היה כאן בעיר, וכמובן שהיתה זאת שבת מיוחדת ומרוממת מאוד.

היום השמיני היה ביום ראשון פרשת תולדות - כ"ג מרחשון, אמנם לרך הנוול היתה צהבת במספר גבוה ולא היה נראה שנוכל להכניסו בבריתו של אאע"ה בעיתו ובזמנו. אני חששתי מפני מה שהיה בברית של בני הגדול, שרק בגיל חודשיים ויותר יכולנו לערוך לו ברית מילה, ולכן ביום שישי לפנות בוקר לקחתי איתי מנין של יהודים ועלינו להתפלל בהר הזיתים, הן על הצלחת השבת, שהיה צריך הרבה סייעתא דשמיא שהכל יעבור בשלום וכו', והן שנוכל לקיים את הברית בעיתו ובזמנו ביום השמיני.

אחר כמה שעות, לפני שנסענו לבית שמש יחד עם כ"ק מורי חמי, עשינו שוב בדיקה לילד כדי לראות האם נוכל לערוך את הברית ביום ראשון, ומה הופתענו להיווכח שרמת הצהבת ירדה בפעם אחת כששה מספרים, ולפי זה אכן היה ניתן להכניסו

ה'סטייפלער' הביט עלי בעיניים יוקדות, ובאותן שניות רציתי שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותי תחתי מרוב אי נעימות. עד היום גם כשעברו עשרות שנים איני יכול לשכוח זאת

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על אוי לנו מיום התוכחה

מסופר על אחד מגדולי החסידות שחזר לביתו לאחר תקופה של היעדרות ובדרכו עבר גם דרך ה'יריד' בלייפציג. כשהגיע הביתה סובבהו ילדיו ושאלוהו: "אבא! מה הבאת לנו מהיריד?", לשמע השאלה, האב התעלף בו-במקום. ולאחר מכן הסביר: "כאשר הילדים הקיפו אותי והתעניינו מה הבאתי מהיריד, נזכרתי שבבוא זמני אֶשָּׂאֵל מה הבאתי אתי מכל המסע הזה שעשיתי..."

כך אצל חז"ל הקדושים שרק רוחניות דיברה אליהם. כל עלה נידף של תזכורת לרוחניות, ועל אחת כמה וכמה דברי התורה והנביאים, עוררו אותם מיד ללמוד את מוסר ההשכל הנכון והמתאים עבורם.

ה'סטייפלער' הכיר את סיפורו של אותו בחור

לא מזמן שמעתי מיהודי תלמיד-חכם שנכנס פעם עם נער בר מצוה יתום אל הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל. ה'סטייפלער' הכיר את סיפורו של אותו בחור יתום ומשפחתו, וסייע להם בעבר בכמה עניינים. במהלך הביקור ה'סטייפלער' שאל משהו, ואותו תלמיד-חכם השיב מה שהשיב, ומשום מה ה'סטייפלער' חשב שרימו אותו בפרט מסוים, עד שהובהר לו העניין בכתב, והכל בא על מקומו בשלום. אולם אותו רגע שהתעורר הוה-אמינא של הקפדה מצד ה'סטייפלער' היה מצמרר. כך תיאר לי אותו תלמיד-חכם: "ה'סטייפלער' הביט עלי בעיניים יוקדות, ובאותן שניות רציתי שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותי תחתי מרוב אי נעימות." "עד היום", התבטא אותו תלמיד-חכם "גם כשעברו עשרות שנים איני יכול לשכוח את ההרגשה הנוראה הזאת שהרגשתי כשהתביישתי בפני הרב הדומה למלאך. אלו רגעים שבכל פעם שאני נזכר בהם אני חש את החוויה הנוראה הזאת עמוק בליבי".

הוסיף אותו תלמיד-חכם ואמר: "היתה לי אז המחשה בזעיר-אנפין של מאמר חז"ל 'אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה'. אם בפני הקפדה לכמה שניות מצד אדם גדול איבדתי לגמרי את עשתונותי, מה אענה לעתיד לבוא ביום הדין".

הדברים אמורים לחזק. אם נרגיש את התוכחה הצפויה לנו, נתנהג אחרת.

גם הקדוש ברוך הוא לא 'יוכיח' את האדם בבוא זמנו במילים ובגערות. לא יסבירו לו שהוא לא היה בסדר... הנשמה תעמוד מול האמת - ויותר מכך לא צריך.

הגמרא בחגיגה (ד:) מספרת על התנא הקדוש רבי אליעזר שכשהיה קורא את הפסוק "ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו", היה בוכה. הוא למד מוסר-השכל מהפסוק הזה בדרך של קל-וחומר: "ומה תוכחה של בשר ודם כך - תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה!".

כך תנא קדוש קורא פרשה בתורה. אין זה סיפור מרגש על אחים שנפגשים לאחר עשרות שנות נתק - אלא יש בה לקחים נוקבים עבור כל אחד ואחד מאיתנו.

המשגיח של ישיבת חברון, רבי יהודה ליב חסמן זצ"ל, בעל ה'אור יהל', היה אדם גדול שבעניקים. שמעתי שרבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל כשדיבר פעם בשבחו של ה'סבא מקלם' רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, אמר שרק אדם גדול כמו ה'סבא' יכול היה להעמיד תלמיד גדול וחשוב כזה כמו רבי לייב חסמן. ללמדך, עד כמה גדול היה רבי לייב בעיני ה'חפץ חיים'. אותו רבי לייב שאל: רבי אליעזר, בהגיעו לפסוק זה, בכה. ומדוע אנו לא בוכים?

אלא, אמר רבי לייב, הגמרא אומרת "רבי אליעזר כד הוי מטי להאי קרא - בכי". כלומר, כאשר הגיע ללמוד את הפסוק הזה. משתמע מתוך כך, שאנו, למרבה הצער, לא מגיעים 'ללמוד' את פסוקי התורה. איננו ניגשים לפסוקי התורה באופן שבו הוא ניגש. חסרה לנו בהתבוננות, בשייכות. לכן הוא בא לידי בכי, ואנחנו לא באים לידי בכי.

ידוע הפתגם בעולם שסנדלר הולך ברחוב ורואה רק זוגות נעליים; חייט רואה רק חליפות; כל אחד עיניו קולטות ותופסות את מה שנוגע לו. את מה שמדבר אליו.

התנאים הקדושים שכל 'מיהם' התייראו מהיום שבו 'יצטרכו לתת דין וחשבון מדוקדק ומפורט לפני מלך מלכי המלכים, זה מה שבלט להם למול העיניים כשקראו פסוק בתורה.

רבי שלמה זלמן הביא זאת כדוגמא להשגה של יהודי ירא-שמים של פעם

רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל סיפר על תלמיד בישיבת 'עץ חיים' שיום אחד נראה היה מודאג, נפלו פניו. הוא נשאל על כך והתחמק מלהשיב. משהפצירו בו הרבה, סיפר שהלך באותו בוקר למקווה והמים שם היו חמים מאד. הדבר גרם לו להיזכר בעונשי הגהינום ונפל עליו פחד גדול... רבי שלמה זלמן הביא זאת כדוגמא להשגה של יהודי ירא-שמים של פעם.

רבי נח פלאי שליט"א, משגיח דיישיבת 'תורה בתפארתה', סיפר לי

דוגמא קטנה למציאות שבה אדם עומד בפני אמת. רבי נח פלאי שליט"א, משגיח דיישיבת 'תורה בתפארתה', סיפר לי שאברך צעיר בכולל בו הוא עצמו היה ותיק, שאל קושיא. רבי נח והחברותא שלו סברו שלשאלה שלו אין אפילו התחלה... לא חסר היה לאברך בהבנה או בהעמקה, אלא נראה שכלל לא הבין את הסוגיא. אולם אחר-כך התברר לא פחות ולא יותר שגאון הדורות רבי עקיבא איגר זצ"ל שואל את אותה הקושיא שהקשה האברך. אמר לי רבי נח שזו דוגמא לסטירה בפנים. "כל מה שאחזתי מעצמי ומהבנתי בלימוד, התערער. למדתי להקשיב לשני ולא לשפוט את דבריו בחמש שניות. למדתי שלאברך צעיר ממני יש יכולות שאינן נופלות משלי. זה היה בשבילי מוסר-השכל גדול..."

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מספר בשם ה'סבא' מקלם

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מספר בשם ה'סבא' מקלם - רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל מעשה נורא שהתרחש בעיירת מעליץ, שם היה אברך איש נכבד מאד מבאי ביתו של הגאון הגדול בדורו בעל ה'נחלת דוד' - רבי דוד טעביל זצ"ל. הוא אמר פעם לרבי דוד בחיוך כי כאשר הוא ובני-ביתו עוזבים את הבית והוא נמצא בו עליהם להיזהר ממנו וכדאי שיסגרו את הדלת היטב שלא יפרוץ לשם... בתחילה חשבו כי הוא מתלוצץ, אך במשך הזמן נודע שיש אמת בדברים, והלה חשוד על נקיטת חפץ...

הלה היה סוחר תבואה גדול, ובביתו אוצר של שקי תבואה. לידו היה שכן שגם עסק בסחר תבואה, ולו אוצר גדול של תבואה. השכן הרגיש כי בכל יום חסרים לו כמה שקים, והחליט לבחון ולבדוק את הדבר. הוא סגר את עצמו בלילה באוצרו, ובאמצע הלילה שמע רשרושי מפתחות. הוא התעורר בבהלה וראה איש אחד נכנס, לוקח כמה שקי תבואה על כתפיו ויוצא. הוא יצא מהמחבוא ותפס אותו על חם... נדהם לראות שזה שכנו הקרוב האיש הנכבד ההוא. הוא הודה בעוול, התחייב שלא לשנות שוב במעשה, והתחנן בפני שכנו שלא יגלה את קלונו ברבים.

מאותו היום ובמשך שנה שלימה לא יצא האיש ההוא מפתח ביתו, אף לא לגיחה קצרה. ישב ספון בביתו מבויש ונכלם, ולא העיז להציג פרצופו ברבים. בחלוף השנה הוא יצא רק בלילות,

ואחר-כך כעבור עוד זמן יצא גם בימים ורק למקומות הכרחיים. כמה שנים לקח לו עד שהבושה שלו מבני האדם פגה. גם אז הוא אמנם לא שכח את המעשה, וודאי זכר אותו על כל פרטיו, אלא שרגש הבושה נשכח ממנו, כי שכחת הגוף פעלה על רגש הבושה של הנפש.

אמר רבי אליהו: הקדוש ברוך עשה איתנו חסד שהרגשות של האדם מתעמעמות ואפילו נשכחות. אבל למעלה בשמים, הבושה שהאדם ירגיש ברגע הראשון היא הבושה שתלווה אליו כל הזמן. כמו שכותב רבינו יונה בפירושו על המשנה באבות (ג, א): "גם כי בהתבייש הנפש אחר שנתפרדה מן הגוף הבושת ההיא גדולה מהבושת בעודנה שמה כי טבע הגוף משכח.... ושמתיישת לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. לעולם ולעולמי עד תעמוד בבושה באותה שעה שהיתה עומדת לפניו וכמו הפעם ההוא תעמוד מבוישת לעולם".

עם הרגשות כאלה, הסיפור הבא איננו פלא:

מגיד המישרים רבי שלום שבדרון זצ"ל בהספדו על רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר שבסוף ימיו התחיל לקום מאד מוקדם. רבי שלום שהיה קרוב אליו מאד, שאלו בהזדמנות על כך - מדוע שינה מהרגלו כל השנים? והוא השיב: "הנה כבר זקנתי ועוד מעט אצטרך לתת דין וחשבון על כל הנעשה, ויפתחו שולחן-ערוך ויתחילו לשאול לפי הסדר על כל סעיף וסעיף אם קיימתי את הכתוב בו. הסעיף הראשון בשולחן-ערוך הוא שיהא הוא מעורר השחר. איני רוצה לקבל סטירה כבר בסעיף הראשון... לכן קיבל על עצמו שיהא הוא מעורר השחר.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

'לאחר רגע קצרצר של תדהמה, נשמעו פרצי צחוק עזים מכל רחבי הכיתה. האוירה הרצינית התפוגגה באחת. כמובן שעמדתי נדהם מול עזותו של אותו תלמיד, ובתוך תוכי חרה לי היטב'

דרכי החינוך הנפלאים של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

יְדָבָר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יִתֵּן אִפְּךָ בְּעַבְדְּךָ (מדר יח)

ולאחר רגע קצרצר של תדהמה, נשמעו פרצי צחוק עזים מכל רחבי הכיתה. האוירה הרצינית התפוגגה באחת. כמובן שעמדתי נדהם מול עזותו וחוצפתו של אותו תלמיד, ובתוך תוכי חרה לי היטב על שקיים הוא בהידור רב את דברי חכמים: "ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות".

כמובן, מיד עלה בדעתי שלתלמיד כזה מגיע עונש קשה, שיזכרהו זמן רב, וירתיע אותו ואת חבריו מלשוב על תופעה שכזאת. אולם עזרני ד' יתברך לשמור על איפוק, והזכרתי לעצמי את חיוב התורה "שמוע בין אחיכם" ורק אחר כך "ושפטתם צדק". קודם אשמע את שבפיו, ורק אחר כך אדון אותו. קראתי לאותו ליצן אל שולחני ואמרתי לו בקול נחרץ: "הסבר נא בקול רם, לי ולכל חבריך בכיתה, מדוע האסטרונאוט הזה טמבל?".

הילד לא היסס והשיב תשובה שהיממה אותי. כך אמר: "מה הוא ראה שם בחלל הרחוק שאין כאן בעולם התחתון? וכי רק בחלל החיצון הבריאה יפה? רק שם רואים את יד ד' יתברך ונפלאותיו? הלא הנופים היפים שנשקפים מחלון ביתי, וודאי הנופים הנפרשים לנגד עינינו כשיוצאים אל חיק הטבע, נופים שלא נגעה בהם יד אדם, מדהימים הם!... אינני מבין מדוע ה'טמבל' הזה היה צריך להגיע עד החלל כדי לראות את יופיה של הבריאה, ולהכיר במי שאמר והיה העולם המופלא הזה?".

כמובן, שתשובה פשוטה ותמימה זו, היוצאת מפי תינוק של בית רבן קדוש וטהור, חיזקה באמונה אותי ואת כל חבריו לכיתה, הרבה יותר מאמירתו של האסטרונאוט... "לי היה זה שיעור בחינוך", היה מפטיר רבי משה בהתרגשות, "אחרי סיפור כזה, האם אפשר להעריך את חשיבות מידת המתניות שנזקק לה כל מחנך לפני שמגיב? לפני שמעניש?".

"אבל אני לא חולה!" - מחה הילד חלושות

סיפור מתוק ומחוכם שסיפר רבי משה: בתחילת דרכו כמחנך הלך פעם רבי משה עם רעייתו הצדקנית ע"ה להכיר את דרך החינוך של המחנכת הותיקה, הגברת ק. מונק ע"ה, אשה צדקנית ופיקחית שניהלה מטעמו של מרן הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, את המוסד 'בתי אבות' ליתומים.

הם הגיעו למקום בשעת צהריים, ונכחו בהתרחש המאורע המפליא הבא:

הגברת מונק קראה לאחד הילדים, ואמרה לו: "לבש מיד בגדי שינה והיכנס למיטה". לנוכח מבע התמיהה על פני הילד, הבהירה:

אחד ממניי החכמה במלאכת החינוך הוא: לדעת כיצד להגיב. וכדי לדעת כיצד להגיב, צריך קודם-כל להיות בעל סבלנות. לנתח את המעשה לדעת מה היה בו: חוצפה, או שמא תום לב. פחזות בעלמא, או מידות רעות. להמחשת האמור, שיתף הגה"צ רבי משה טורק, באסיפה חינוכית במאורע שנגע לו עצמו עם אחד מנכדיו. הנכד היה מעט שובב, וכשהוא, הסבא, רכן לנשק לו, השתולל הנכד ונגח בסנטרו עד ששיניו נקשו זו לזו...

הנוכחים נחלקו בתגובתם. חלק סברו שמעשה שכזה מצריך עונש חמור, לא משתוללים ככה ליד סבא. חלקם סברו כי יש לדבר עמו בחומרה שמעשה מעין זה לא יישנה.

רבי משה, לעומתם, גרס שבמקרה שכזה דרוש להסביר לילד בנועם שהשובבות שלו הביאה לתוצאה לא טובה. שובבות אינה תכונה פגומה לכשעצמה, אך גם שובב צריך להתבונן במעשיו. לרסן את עצמו.

מתן תוכחה או תגובה של הענשה, אסור שתהיינה נובעות מכעס ומפזיזות. תוכחה שלא במקומה ושלא בזמנה, ללא מחשבה וישוב דעת, עלולה לגרום לנזקים קשים ובלתי-הפיכים לנפש הילד. המחשה נפלאה לזה שגורה היתה תמיד בפי רבי משה, מקרה שאירע לו בכיתתו:

בשנותי כמחנך, סיפר, נהגתי לשוחח מידי פעם עם תלמידי על האמונה בבורא-עולם. פעם אחת תיארתי בפניהם את ההתרגשות הגדולה שאחזה בכל העולם כולו בזמן נחיתת החללית הראשונה על הירח בשנת תשכ"ט. בעוד ההצלחה המסחררת הזאת חיזקה אצל כלל תושבי העולם, ובפרט את אנשי המדע, את הרגשת ה'כוחי ועוצם ידי', הרי שאצל האדם הראשון שכף רגלו דרכה על הירח, ניל ארמסטרונג, היא דוקא חיזקה את אמונתו. כאשר הוא נחת לראשונה על חלל הירח הוא לא יכול היה להסתיר את התרגשותו והתפעלותו מיפי הבריאה וממראותיה המרהיבים שנפרשו לנגד עיניו, והכריז בפני חבריו האסטרונאוטים: "מה רבו מעשיך השם"...

לפתע, נשמע קול דקיק מצחקק

כך תיארתי את המקרה לפרטיו, תוך כדי ששוררת דממה בכיתתי בשעת הסיפור, וליבי התמלא תקווה שהתעניינות וההתרגשות יופנמו בליבות התלמידים, לחזקם באמונה בד' יתברך. לפתע, נשמע קול דקיק מצחקק: "טמבל, טמבל, האסטרונאוט הזה!"...

”זה מפני שאני רואה כי אתה חולה ואינך חש בטוב, וכי מוכרח אתה לנוח...”

”אבל אני לא חולה!” - מחה הילד חלושות. אך המנהלת עמדה בתוקף על ההוראה: ”אתה חולה מאוד! עליך להיכנס מיד למיטה!”.

לילד לא היתה ברירה אחרת ומילא אחר ההוראה המוזרה. לבש בגדי שינה ונכנס למיטתו.

לאחר זמן קצר הגיעה המנהלת לחדרו, ודיווחה לו ברכות על פרטי מחלתו: ”קודם שמעתוך מוציא דבר שקר מפיו... ושקר, ילדי היקר, זו מחלה, מחלה קשה ונוראה...”

הילד קלט את המסר וקיבל על עצמו לא להוציא יותר מפיו דיבורי שקר. אז הרשתה לו המנהלת לקום, ללבוש שוב את בגדיו, ולחזור לשגרה.

היה רבי משה מעיד כי למד אז שיעור יפה בחינוך: לא להטיח בילד 'שקרן' או 'רמאי', ואפילו לא נקיטת לשון-נקה כמו 'לא אמרת אמת'. אלא "כנראה אינך חש בטוב, ומפני כך אירע שהוצאת מפיו דבר שקר".

רבי ברוך הראה להם שני יהלומים

אחד מבניו של רבי משה התלווה אליו פעם בלכתו לבורסת היהלומים ברמת-גן כשהיה צריך לקנות טבעת יהלום לאחת מכלותיו למזל-טוב. נכנסו למשרדו של אחד היהלומנים הנכבדים, חסיד ויז'ניץ נלהב, צדיק וירא-אלוקים, הרה"ח רבי ברוך גרינברגר זצ"ל, שתרגם מהונו רבות למטרות צדקה וחסד ולהחזקת תורה. היו ביניהם קשרי ידידות עשירות בשנים, בהיותו משמש חבר פעיל בועד ההורים של 'יסודי התורה'.

רבי ברוך הראה להם שני יהלומים שנוצרו מאותו חומר גלם ובמראהם היו זהים ממש, כשני שעירי יום הכיפורים. אולם האחד מחירו כמה מאות שקלים, ושוויו של השני כמה אלפים. פי עשרה. הוא איפשר לרבי משה להתבונן בהם מקרוב, להופכם מכל צד, אך הוא לא מצא בהם שום הבדל.

נטל רבי ברוך את שניהם והניחם ב'מיקרוסקופ'. ואזי בעזרת המכשיר הצליח רבי משה להבחין בשריטה קלה שישנה בצד אחד היהלומים...

”ככה זה ביהלומים”, ביאר רבי ברוך, ”כל שריטה, גם כזו שאינה ניכרת לעין, היא משמעותית!”

רבי משה התעורר למוסר-השכל נוקב: כשמתעסקים עם יהלומים, עדינים ויקרים, כל שריטה היא משמעותית.

כשאפרוש לפנסיה אשוב מיד לכולל

היה רבי משה ממקד הורים ומחנכים על מה לתת דגש בחינוך הילדים. נוסף לחובתם לטעת בהם שאיפות גדולות, לעורר בהם אהבת-תורה, ערך לתורה, לשנן באוזניהם את יסודות האמונה - בעיקר יש צורך לקבע בהכרתם את המושג הנעלה של "שולחן גדול משולחנם וכתר גדול מכתרם" (אבות ו, ד). לטעת בהם רגש עמוק של גאווה יהודית אמיתית; הרגשה ייחודית ונפלאה של "ורוממתנו מכל הלשונות". להדביק אותם בהכרה שאין חשיבות

ואין שמחה כשמחת התורה וקיום רצון ד', וכי כל שאר ענייני העולם מתגמדים לעומת התורה הקדושה. כל מה שהרחוב ופיתויי מציעים, אינם כדאיים למול העונג התענוג והעושר שמעניקות התורה והמצוות ללומדים ולמקיימיהם.

הדברים אמנם נקנים בקושי ובעמל, ואין מעלה שמישיגים בלי עבודה, אולם בסופו של דבר אין לך מאושר ושלם יותר ממי שלומד תורה ודבוק ועושה את רצון בוראו.

אף אם בשעת מעשה נראה שאין הדבר נקלט בתודעתם של החניכים, ברבות הימים הדברים שמוחדרים באדם בצעירותו צפים ועולים בבהירות ובחדות יותר ומשפיעים על כל ה'הלך' שלו למשך שנים רבות.

נשא חן בעיניו של רבי משה אותו מלמד נכבד בתלמוד-תורה 'יסודי התורה' שבהנהלתו, שבכל הזדמנות היה אומר לתלמידים בכיתתו: "בלי נדר, כשאפרוש לפנסיה אשוב מיד לכולל"... תפקידו בעת הזו היא לחנך ילדי ישראל ואף להביא פרנסה לביתו, ואת זאת הוא עושה בשלמות ולכתחילה. אך מעולם לא נס ליחה של ההשתוקקות לחזור לגמרא האהובה.

התלמידים הרגישו שאין זה מן השפה ולחוץ. אותו מלמד הקרין אהבת תורה. והעיד רבי משה שאצל תלמידי הכיתה שלו הורגשה אהבת התורה באופן מיוחד. כשמצליחים לגרום לצעיר לאהוב את התורה, להעריך אותה יותר מאשר כל דבר אחר, זה תריס כנגד כל נפילה.

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

יהודים אלו שלחו לי הזמנה לחתונתם, ואין בכוהי לנסוע ולהשתתף בשמחתם. חשבתי, מה יכול אני לעשות כעת למענם? והחלטתי ללמוד בעת החופה לזכות בני הזוג, כדי שיהיה להם למזל טוב

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

וְכִנִּי בְנִימִן בְּלֶע ... מִפִּי וְחִפִּים וְאֶרֶךְ (מ"ו)

בגמ' (סוטה לו:): איתא: מופים וחופים נקראו על כי יוסף לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתו. מדברי הגמ' עולה שצערו של בנימין היה שווה בשני המקרים - שיוסף לא זכה להשתתף בחופת בנימין, ובמידה שווה הצטער על שלא זכה להשתתף בחופת יוסף. אמר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ללמדנו: כשנמנע מאדם להשתתף בשמחת השני, זו צרה לא פחות מאשר כשהשני נמנע מלהשתתף בשמחתו. מסופר על רבי אברהם גרודז'ינסקי הי"ד (מנהלה רוחני דיישית סלבודקה בליטא), שביקר פעם אצל בני משפחתו בוורשא, ותוך כדי שיחה הביט על שעונו והחל לפתע לשיר, ומהשירה עבר לריקוד במשך שעה ארוכה. בני המשפחה עמדו משתאים ולא הבינו את פשר הדבר. כשהתיישב, אמר להם: 'כעת מתקיימת חתונת תלמיד ישיבת סלבודקה, ואותו אינני יכול לשמח, שהרי אני במרחק, אבל יכול אני לשמוח בשמחתו גם כאן, שהרי גם שמחתי היא! (הקדמה לתורת אברהם)

את הסיפור הבא סיפר ר' משה קנר שליט"א: ערב אחד נכנס נכד של רבי יונתן שטייף זצ"ל לבית סבו הדגול, והתפלא על שלומד גמרא בהתמדה שלא כהרגלו בשעה מסוימת זו, כשלפניו על השולחן מונחת הזמנה לחתונה. הנכד השתומם לפשר הדבר, וסבו הסביר לו: 'יהודים אלו שלחו לי הזמנה לחתונתם, ומחמת חולשתי אין בכוהי לנסוע ולהשתתף בשמחתם. חשבתי לעצמי: מה יכול אני לעשות כעת למענם? והחלטתי ללמוד בעת החופה לזכות בני הזוג, כדי שיהיה להם למזל טוב ושיושפע עליהם שפע רב, דורות ישרים מבורכים וברכות שמים ממעל... (ילקוט מאיש לרעהו)

האם כשפגש יוסף את אביו בירך ברכת 'שהחיינו' וברכת 'מחיה המתים'?

וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְאָרְיוֹ (מ"ב)

הנה איתא בגמ' (ברכות נ"ח:): אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה את חברו לאחר ל' יום, אומר 'ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', לאחר י"ב חודש, אומר 'ברוך מחיה המתים'. וכן נפסק בשו"ע (ס' רכ"ה א'): הרואה את חברו לאחר ל' יום, אומר 'שהחיינו', ואחר י"ב חודש מברך 'מחיה המתים', והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראייתו. יש לחקור כשפוגש את חברו לאחר י"ב חודש האם מברך גם 'מחיה המתים' וגם 'שהחיינו', או רק 'מחיה המתים'? הב"ח (או"ח ס' רכ"ה) כתב: לאחר י"ב חודש, כיון שמברך 'מחיה המתים' אין לברך 'שהחיינו' כדלעיל, דכשמברך 'הטוב והמטיב', 'שהחיינו'

קרדיט: ישראל ברדוגו

בכלל 'הטוב והמטיב' הוא, הכא נמי בכלל 'מחיה המתים' הוי נמי 'שהחיינו', וכך הוא משמעות כל הפוסקים, והמהרש"ל בביאורו לטור כתב שכך קיבל מרבותיו. וכן פסק ה'משנה ברורה' (ס' רכ"ה): לאחר י"ב חודש מברך רק 'מחיה המתים' ולא 'שהחיינו'. וה'ברכי יוסף' (או"ח' רכ"ה) כתב: דבר פשוט דכל שכן ראה גדול ממנו או אביו או רבו שמברך 'שהחיינו' ו'מחיה המתים'. ומביא ראיה: זכר לדבר מדכתיב 'ומשלוח מנות איש לרעהו', ואמרו בגמ' (מגילה ז:): קיימת בנו רבינו, חזינו דגם רבו נקרא 'רעהו'. ומסיק: דמילתא דפשיטא היא, דכיון דנהנה ושמח בראייתו, לא שנא גדול או קטן ממנו. ולפי"ז יש לדון האם כשיוסף פגש את אביו בירך 'מחיה המתים', וכן אביו. וה'בית ישראל' (ח"א ס' ל"ג לרבי אברהם ישראל אלטר לנדא זצ"ל חתן רבי ישעיה מקסטירר זצ"ל) מקשה מדוע לא מצאנו כשנפגש יוסף עם יעקב שבירך 'שהחיינו'. ומתרץ, דמכיון דידעו יעקב ויוסף שמכאן מתחילה גלות מצרים, הוי כמו שנפסק (באו"ח ס' תקנ"א) גבי בין המצרים שטוב ליזהר מלומר 'שהחיינו' על פרי או מלבוש. וב'נחלת אברהם' כתב דיעקב בירך ברכת 'מחיה המתים' כשראה את יוסף. וב'אוצר פלאות התורה' מביא מרבי חיים קניבסקי זצ"ל, שאמר דמסתבר שברכו 'מחיה המתים'. וב'שבולי הלקט' (תפילה ס' י"ח) כתב: בא יעקב אבינו במצרים וראה יוסף ושמעון ונתקבצו הוא ובניו כולם כאחד, מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו 'בא"י מקבץ נדחי עמו ישראל'. ומובא דבר זה ב'בית יוסף' (או"ח ס' קי"ב) (מעדני אשר). (מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

כשהפגזים עפו היא שתקה, אבל בין לבין היא התחילה ב'פגזים' שלה... לא גמרה להשפיל ולבזות את כל הנמצאים במקלט. האנשים שהיו שם החליטו שהם יעבירו אותה למקלט אחר

פנינים ואוצרות מהג"ר שלמה קולדצקי שליט"א

וְעַתָּה אֵל תַּעֲצָבוּ וְאַל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מָכַרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה (מ"ה)

יוסף הצדיק אחד הטעמים שנקרא כך הוא, משום שיוסף הגיע לדרגה העצומה שיכול להגיע אליה בן אנוש, והוא העביר על מידותיו באופן שלא נראה כמותו. האחים שלו זרקו אותו לבור מלא נחשים ועקרבים. לאחמ"כ מכרו אותו לעבד לאומה השפלה ביותר והוציאו אותו מבית מלא קדושה וטהרה למקום מלא טומאה וזוהמה, והוא נהפך להיות עבד שפל עם עלילות מרושעות שהורידו אותו לבית הסוהר למשך 12 שנים.

בן אדם רגיל היה מתמלא רגש עצום של נקמה במי שעשה לו כל זאת, אך לא כן יוסף הצדיק. חז"ל מעידים על הפסוק ועיני אחי בנימין כותב רש"י: השווה את כולם יחד וכשם שאין לי שנאה על בנימין כך אין לי שנאה עליכם.

ואמרו חז"ל כל המעביר על מידותיו מלבד שמעבירין לו על כל פשעיו והוא נהפך לאדם זך ונקי, גם אין מידת הדין מדקדקת עמו, ויש לו חן בעיני כל רואיו, וזוכה לבנים צדיקים, וידע יוסף דברי חז"ל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו ומוסיפים לו שנות חיים.

ואמרו חז"ל בתענית על רבי אליעזר שירד לפני התיבה ולא נענה, ירד ר"ע אחריו ואמר 'אבינו מלכנו' וירדו גשמים והיו התלמידים מרננים אחר רבי אליעזר, יצאה בת קול ואמרה לא מפני שזה צדיק וזה לא, אלא מפני שזה מעביר על מידותיו לכן נענה.

שכולם קראו לה יענט*ל'ה המשוגעת

לפני שנים בזמן ההפגזות על ירושלים היתה אשה שכולם קראו לה יענטל'ה המשוגעת. לא סתם קראו לה כך. היא היתה עומדת בדרכים בירושלים והיתה מדברת ומשפילה את כל העוברים ושבים. לא לכולם היתה אומרת אותם דברים, היא ידעה להתאים לכל אחד את מילות הגנאי המתאימות לו. וכמובן הכל בקול רעש גדול. לרבי'ה היתה אומרת מה אומרים עליו בחיידר. לראש הכולל מה חושבים עליו האברכים, וכן על כל אחד ואחד. בשעת המלחמה כשהתעופפו פגזים יענטל'ה המשוגעת מצאה מקום להתחבא במקלט ובאותו מקלט היה גם האדמו"ר מזוועה רבי גדליה משה גולדמן. כשהפגזים עפו היא שתקה, אבל בין לבין היא התחילה ב'פגזים' שלה... לא גמרה להשפיל ולבזות את כל הנמצאים במקלט. האנשים שהיו שם לא יכלו לסבול את

הדבר והחליטו שבהפוגה הבאה הם יעבירו אותה למקלט אחר. אבל לפני שעשו זאת שאלו את האדמו"ר מה דעתו. האם מותר להחליף לאותה אישה מקלט, היא יושבת כאן ומבזה את כולם? הרבי ענה שוודאי מותר, רק לפני שעושים זאת, הוא רוצה לספר סיפור מאביו רבי שלומק'ה. כשהרבי היה בגולה היתה לו אחות שחלתה במחלה שגרמה לה להיות במצב של סכנת נפשות, בכל פעם שהחום שלה עלה. יום אחד עלה חום גופה ל-40 מעלות. ולא הצליחו להוריד את החום בשום צורה. הילדה קדחה והרופאים שהוזעקו לא הצליחו לעזור והודיעו שסופה קרב. אביו, רבי שלומק'ה התעטף במעיל ורץ החוצה. אשתו שאלה לאן הוא הולך. ואז ענה במהירות שהולך לחפש ביזיונות. הוא היה ממונה על שכר לימוד ובמסגרת תפקיד זה ניגש לאשה מסויימת ואמר לה משהו, בתגובה היא יצאה אחריו והתחילה לצעוק עליו בקולי קולות. תוך רגע התאספו הרבה אנשים וניסו להבין על מה הצעקות. ר' שלומק'ה 'נשם עמוק' את הביזיונות ומיד חזר הביתה ואמר שבס"ד לא יקרה לילדה שום דבר. וכך באמת היה, החום ירד והבת ניצלה מכלל סכנה. ואז פנה האדמו"ר לשואלים ואמר: מותר לכם להוציא את האשה אם היא מביישת אנשים, אך הקב"ה שלח לנו אותה כמתנה, שהרי ע"י ביזיונות נפדים ממות, האם כדאי שנוותר על מתנה כזאת דווקא עכשיו?!

(מתוך גיליונו של הרב קולדצקי ויגש תשפ"ה)

מה עושה יהודי דתי בכזו מספרה ?

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: בספר של הרב פלק (חתן המשגיח הגה"צ רבי נח פאליי) על בבא מציעא, הוא מביא בסוף קונטרס של אבא שלו עם הוראות של החזו"א.

הוא מספר שהוא בא אל מן החזו"א עם שאלה, הוא היה גר בהתחלה בבני ברק ואח"כ עבר לפתח תקוה והספך בפתח תקוה מספר אנשים בתער, רח"ל. כמוכן לא אותו... הוא הוכיח את הספך כמה פעמים והספר לא שומע. עד כמה אני מצווה להוכיח אותו? ... אמר לו החזו"א - אתה לא חייב יותר להוכיח, ומטעם המבואר שם. אבל המשך החזו"א - מה עושה יהודי דתי בכזו מספרה, והרי יסמכו עליך להסתפר שם? ... אמר לו הרב פלק, אין בפתח תקוה ספרים כמו בבני ברק, ולבוא ולהסתפר בבני ברק בכל פעם מחדש זה קשה. אמר לו החזו"א אי"ש - בתורה הכל קשה אין דברים קלים! יהודי כמוך אסור לו להיכנס לכזה מקום, אח"כ יראו אותך וילמדו ממך... התיירו פרושים את הדבר, אם רוצים באמת תורה צריך לדעת שאין 'דברים קלים' בתורה. כל דבר של תורה צריך לקיימו עד הסוף, והיצה"ר עומד מנגד ומקשה את קיומו.

(ארחות חיים' ויגש תשפ"ה)

יש לו גם שכנים בני ישמעאל, שמנסים שוב ושוב לפרוץ לביתו ולבזוז

למרבה השמחה, הוא הצליח להתגבר על יצרו, והמשיך בדרכו לירושלים עיר הקודש. כשהוא עומד להיכנס למקדש, הוא צריך לחלוץ את הנעלים, שהרי אסור להיכנס להר הבית עם נעליים. בעת שהוא נמצא בבית המקדש הוא מתמלא תחושות של קדושה ורוממות, עד ששוכח לגמרי את הבית ואת הרכוש. צאן ובקר, עצי פרי ותבואה שבשדה - כל אלו לגמרי רחוקים עכשיו ממנו וממחשבותיו. הוא דבק ברוחניות, ושמח שמחה גדולה של מצוה.

שואל רבי יעקב יוזעף: מה היה הרגע היפה ביותר של אותו אדם בעלייתו לרגל? על מה יקבל שכר גדול ביותר בשמיים? אם היו שואלים אותנו, היינו עונים, שהרגעים היפים והמרוממים ביותר הם זמן הקרבת הקרבנות ושמחת בית השואבה, שהרי "מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו".

אך שלמה המלך אומר לנו בשיר השירים: "מה יפו פעמיך בנעלים" - כשהיית עם הנעליים. באותו רגע שהלכת עם הנעלים, לפני שקיבלת את הקדושה, היית כל הזמן במלחמה: האם אלך או אחזור? האם אמשיך לבית המקדש, או אמהר להציל את הרכוש שלי?

"מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב!" - כאן היא נדיבות הלב שלך! את זה הקב"ה אוהב יותר מכל, את המלחמה שלך, את המאבק שהיית מוכן להיאבק מול עצמך כל הדרך כדי לעלות לרגל. עצם המאמץ של היהודי לקיים מצוה, חביב מאד אצל הקב"ה.

(מתוך 'דורש טוב' חנוכה בהוצאת 'יפה נוף')

מעט ורעים היו ימי שני חיי (מ"ב)

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א: בפסוק בשיר השירים (ז, ב) נאמר: "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב". יש בפסוק שבח על עם ישראל, שעולים לרגל, אך מה עניינם של "נעליים" לכאן?

רבי יעקב יוזעף מוויילנה, שהיה הרב הראשון של ניו יורק, אמר על כך ביאור נפלא:

נאמר לעצמנו יהודי שעומד לצאת לדרך הארוכה לירושלים, לעלות לרגל. יש לו בית, בוסתן של פירות, וגם צאן ובקר. יש לו גם שכנים בני ישמעאל, שמנסים שוב ושוב לגנוב מהעדר שלו, לפרוץ לביתו ולבזוז כל מה שרק אפשר.

היהודי הזה עוזב את הבית, ומשאיר מאחוריו את כל רכושו, וכל הדרך הוא נלחם עם עצמו - האם אמשיך לצעוד לכיוון ירושלים, או אולי אחזור להגן על ביתי מפני הפורעים? ומה יהיה עם עדר הכבשים הגדול, האם אשוב כדי להגן עליו מבני ישמעאל או אמשיך בדרכי?

מה עשה יוסף לשדות של המצרים?

חידות שינון הפרשה לפי סדר הא-ב.

- א. מה פחד יעקב שיקרה לבנימין? אסון.
- ב. מה עשה יוסף כשנגלה לאחיו? בכה.
- ג. לאיזה ארץ שלח יוסף את אחיו? גושן.
- ד. למי היה בן יחיד? דן. (חושים).
- ה. מה אמר יעקב לקב"ה? הנני.
- ו. מה היה עם בני ישראל בגושן? ויפרו וירבו.
- ז. איך תיארו האחים את יעקב בתור אב? זקן.
- ח. מה נתן יוסף ליעקב? חליפות.
- ט. למי נתן פרעה עגלות? טף.
- י. מי היה האח שניגש? יהודה.
- כ. מה היה הרעב? כבד.
- ל. מה אמר ה' ליעקב? לגוי גדול אשימך שם.
- מ. בן של יוסף? מנשה.
- נ. מה עשה יוסף לכל אחיו? נישק אותם.
- ס. בנו הגדול של זבולון? סרד.
- ע. מה היה יהודה על בנימין? ערב.
- פ. מלך מצרים? פרעה.
- צ. מה היה האלוהים של המצרים? צאן.
- ק. מה עשה יוסף לשדות של המצרים? קנה אותם.
- ר. מה אמר יעקב אני יכול למות כי? ראיתי פניך.
- ש. כמה שנים היה רעב כשהגיעו אחי יוסף? שנתיים.
- ת. מה קרה לכספם של המצרים? תם.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי ויגש תשפ"ה)

התרנגול אינו חושב, ולכן כל רגע הוא מסובב ראשו

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א: אמרו רבותינו (ברכות ל): "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש", וזכורני, שכאשר היינו נערים, היה ראש הישיבה (הגאון רבי מאיר דוב רובמן זצוק"ל), מסביר לנו מהו "כובד ראש". הוא היה שואל: "תשמעו, ילדים, אתם יודעים מה נקרא בכבוד ראש?" ותירץ: "כשהראש שלך כבד, ואינך יכול להזיזו לכאן ולכאן... אבל אם נכנס אדם לבית המדרש, ומיד אתה מרים את הראש ומסתכל מי נכנס, זה לא כובד ראש. התרנגול אינו חושב, ולכן כל רגע הוא מסובב ראשו לארבע כנפות הארץ, ראשו תמיד בתנועה. אך האדם צריך להיות בכובד ראש, כאילו שמו על ראשו דבר כבד, המונע ממנו להרים ראשו מהלימוד ומהתפילה!". כדי להתפלל כראוי לפני בורא העולם, דרושה הכנה גדולה, לא פחות מההכנה שמתכוננים לקראת מלחמה. אבל מה יעשה אדם, אם באמצע התפילה מגלה הוא פתאום, למרבה הצער, שלא כיון בתפילתו כלל? הוא התחיל להתפלל, אבל אז נזכר שאחרי התפילה הוא חייב ללכת לקנות מוצר מסוים, ואחר כך הזכיר לעצמו שעליו להיפגש עם אדם פלוני, ופתאום הוא מוצא את עצמו ב"שמע קולנו"... בדרך כלל, במצב כזה היצר הרע מנסה לייאש את האדם בטענת "וכאשר אבדתי אבדתי", אך על האדם לתפוס עצמו ולכוון בברכות שנותרו לו, לחטוף ולהציל מה שנשאר.

(מתוך 'משכני')

זה נזכר באבטיחים, וזה נזכר במשניות על בית המקדש

וַיֵּרָא אֶת הַעֲלֹלֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף (מה)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: ראיתי מובא סיפור שסיפר מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שבילדותו הלך פעם עם אביו מרן ה'סטייפלער' זצ"ל ברחוב בחורף וכל הרחוב היה מלא שלוליות מים. ה'סטייפלער' נעצר ליד שלולית אחת, והביט בה בריכוז. חיימק'ה הקטן לא הבין מדוע אביו מתעכב ליד שלולית מים. אמר לו ה'סטייפלער': "אתה רואה מה שיש מעל המים, הירוק-חום הזה? זה מה שאנחנו אומרים בפרק במה מדליקין - ולא בירוקה שעל פני המים"... מפליא! כשאנחנו רואים שלולית, אנחנו רואים בוץ ורטיבות, אבל ה'סטייפלער' ראה את המשנה בשבת...

סיפר לי יהודי שהתגורר ב'כפר חסידים', שבתחילת ימי ישיבת 'כנסת חזקיהו', היתה ממוקמת הישיבה בכמה מבנים ארעיים. כשהישיבה עברה לבנין החדש, העבירו את הסטנדרים מבית המדרש הישן לחדש, והבחורים נעמדו בשורה ארוכה והעבירו את הסטנדרים מיד ליד.

עמד שם יהודי מתושבי הישוב, שאמר: "זה נראה כאילו שהם זורקים אבטיחים אחד לשני". לידו היה ילד של אחד מרבני הישיבה, שהגיב: "מה פתאום אבטיחים? זה כמו מה שלמדנו במשנה בפסחים, שהכהנים עמדו בשורה והעבירו מאחד לשני את הבזיכים עם הדם של קרבן פסח..."

זה נזכר באבטיחים, וזה נזכר במשניות על בית המקדש. כל אחד עם מה שמונח לו בראש...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

האוטובוס נסע, קולות הצחוק והדבור עלו וירדו, והדרך התקדמה במהירות. פתאום נשמעה צפירה רמה וממושכת מבחוץ, כמה ילדים קפצו ממקומם בבהלה.

חיים ויענקי מספרים על הפתה שלנו שיצאה ליום טיול קצר

רכבת אדומה, חולפת במהירות.
"ילדים, אתם יודעים, רכבת היא כלי תחבורה מהיר, עוצמתי ויקר במיוחד. היא יכולה להביא אנשים הפיתה במהירות, להעביר סחורה במשקל אלפי טונות ולחבר בין ערים רחוקות וארצות שלמות. הפח שלה הוא עצום. אבל אם היא תסע בלי סדר, בלי חוקים ובלי עצירה-

יום שלישי היה יום לא שגרתית בת"ת שלנו... הפתה שלנו יוצאת ליום טיול קצר באחד מהמושבים בדרום הארץ! כמידי שנה בתקופה זו, הת"ת יוצא ליום טיול קצר

לאגור כוחות לקראת הלמוד הפורה של חדשי החורף. בתכנית היו כמה דברים שממש חיכינו להם: סיור במטע האתרוגים, נסיעה בטרקטור מסביב לשוב כדי לחוות את נוף המושב והשדות מקרוב, האכלת עיזים במשק החקלאי, והכי נחמד: ארוחת צהרים חמה ומפנקת בבית הסבא של שלומי, חברנו האהוב, שתמיד ספר לנו ספורים מופלאים על חיותיו המצחיקות והמרגשות מהביקורים במושב.

ההתרגשות הייתה גדולה, כלם בזריזות התישבו במקומותיהם באוטובוס. בדרך נשמעו פטיפטים עליזים וצחקוקים מכל עבר. אחד חלק סכריות, אחר פתח שקית עוגיות ביתיות שהתחלקו תוך דקות, ושלישי ספר בהתלהבות שהוא כבר היה פעם בסיור בטרקטור אמתי שכמעט התהפך בבוץ. האוטובוס נסע, קולות הצחוק והדבור עלו וירדו, והדרך התקדמה במהירות.

כמה ילדים קפצו ממקומם בבהלה

פתאום נשמעה צפירה רמה וממושכת מבחוץ, כמה ילדים קפצו ממקומם בבהלה.

הרבה מיד הסתובב לאחור וחיפ חיפ מרגיע ומבין: "אל תיבהלו, אמר בקול רגוע ובטוח, זו צפירה של רכבת שמתקרבת לצמת ומזהירה את כלם מפניה."

כלם הצמידו את פניהם לחלון והשתתקו. באמת - במרחק נראתה

היא עלולה לגרום נזק שהוא בגדר אסון.
"לכן, המשיך הרבה, בנו לרכבת מעצורים כפולה ומכפלת:
במרחק מה לפני המסילה העמידו במזרזר גבוה שתפקידו להורות מתי הדרך פנויה ומתי צריך לעצור. סמוך למסילה התקינו שער ברזל עם מחסום רציני וכבד. לפני שהרכבת עוברת בצמת היא נותנת צפירה חזקה שנשמעת למרחוק, ובנוסף לכל אלה יש גם בלם פנימי רב עוצמה בידי הנהג."

למה צריך כל כך הרבה מעצורים?

אלי שאל מקצה האוטובוס: "אם הרכבת כל כך חזקה ומשכללת, למה צריך כל כך הרבה מעצורים?"
הרב השיב: "מפני שכלל שהפח גדול יותר - כך צריך יותר אחריות ויותר עצירה."

כְּעֵבֶר רָגַע שֶׁל שְׁקֵט,
הוא הוֹסִיף בְּחִינָה:
בְּעֵצָם אֲנִי רוֹצֶה לִסְפֹּר
לָכֶם גַּם עַל הָרֶכֶת
'שָׁלָנוּ'. בְּעִיר 'שָׁלָנוּ'
הקטנה והחביבה היתה
רֶכֶת אֲדוּמָה וּמִיחָדָת.
זו לא היתה רֶכֶת

שֶׁל נוסעים - זו היתה רֶכֶת שֶׁמַעבִירָה מַלִּים מִמָּקוֹם לִמָּקוֹם. רַק מִלִּים. כָּל מִילָה שֶׁעָלְתָה עָלֶיהָ יָכְלָה לְנַסֵּעַ רְחוֹק מְאֹד. יֵשׁ מִלִּים שֶׁמְבִיאֹת שְׂמֵחָה וְהֵם צְרִיכוֹת לְהִגִּיעַ לִמָּקוֹם כָּלִשְׁהוּ, יֵשׁ מִלִּים שֶׁמְבִיאֹת נִחְמָה, יֵשׁ מִלִּים... שֶׁאֵם הֵן נוסעות בְּלִי מַחְשָׁבָה - הֵן עֲלֻלוֹת לִכְפָּעַ.

הַמַּהְגֵּדִס הַחֲכָם שֶׁל הָרֶכֶת יָדַע אֶת זֶה טוֹב מְאֹד. לָכֵן הוּא בָּנָה לָהּ הָרַבָּה מַעְצוּרִים. לִפְנֵי הַמְסִילָה הָיָה שְׁלֵט: עֲצוּר וְחֲשׁוּב. אַחֵר כִּן שֶׁעַר קָטָן שֶׁנִּסְגָּר לָאֵט. וְרַק בְּסוּף - הִנֵּהג הָיָה מְשַׁחֵרֵר אֶת הַבְּלָמִים וְנוֹתֵן לָרֶכֶת לָצֵאת לַדֶּרֶךְ.

לְכָלֵנוּ יֵשׁ רֶכֶת אֲדוּמָה וְקוֹרָאִים לָהּ לָשׁוֹן

אַתֶּם בְּטַח מְכִירִים
אֶת הָרֶכֶת הַזֹּאת אֲמַר
הָרַבָּה לְכָלֵנוּ יֵשׁ רֶכֶת
אֲדוּמָה וְקוֹרָאִים לָהּ
לָשׁוֹן. הַלָּשׁוֹן יֵשׁ בָּהּ
כַּח חֶזֶק וּמַהִיר. מִילָה
אַחַת יְכוּלָה לְבַגּוֹת

עוֹלָמוֹת שְׂלָמִים, וּמִילָה אַחַת עֲלֻלָה לְהָרוֹס הַכֹּל בְּדָקָה אַחַת. לָכֵן בְּרָא הַקב"ה אֶת הַלָּשׁוֹן מוֹנַחַת בְּפָנִים, סְגוּרָה בְּתוֹךְ הַפֶּה. מְסַבִּיבָה שִׁינָיִים כְּמוֹ שֶׁעַר בְּרָזָל, שְׁפָתִים כְּמוֹ מַחְסוֹם, וְחִיר לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה כְּמוֹ מְסִילָה צָרָה. כִּדִּי שֶׁאֵף מִילָה לֹא תִצָּא לָהּ הַחוּצָה לִפְנֵי שֶׁנִּבְדּוֹק אוֹתָהּ הַיָּטֵב, כִּדִּי שֶׁנוֹכַח לְבַחֵר נָכוֹן אִיזוֹ מִילָה כִּדָּאי לְשַׁלּוֹחַ לַדֶּרֶךְ, כִּי לִפְעָמִים, הַמִּלָּה הַכִּי טוֹבָה - הִיא זוֹ שֶׁמְשַׁאֲרִים אוֹתָהּ בַּתְּחִנָּה וְהִיא לֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה.

שְׁמוּלִיק הִנֵּהוּ לְעַצְמוֹ בְּהִבָּה עֲמוּקָה. אַחֵרִים נִגְעוּ בְּשִׁפְתֵיהֶם וּבְשִׁינֵיהֶם בְּלִי לָשׁוֹם לֵב... הָאוֹטוֹבּוּס פָּנָה לַדֶּרֶךְ עֶפֶר מְאֻבָּקָה, וְהַשְׂדוֹת הִירוּקִים נִפְרָשׁוּ בְּשִׁלּוֹה מוֹל עֵינֵינוּ. יוֹם הַטִּיּוֹל הַחוּטִי הַמְשִׁיב בְּשִׂמְחָה, אָבֵל מִשְׁהוּ קָטָן וּמַהוּתִי הַשְׁתַּנָּה. בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּישָׁהוּ רָצָה לְהַתְפַּרֵּץ בַּדְּבוּר, לוֹמַר מִילָה פּוֹנְעֵת אוֹ לְצַחֵק עַל חֵבֶר, הוּא נִזְכָּר בְּרֶכֶת הָאֲדוּמָה שֶׁלוֹ וּבְמַעְצוּרִים, וּמִדַּ עֲצָר. וְכֵן הִפָּךְ יוֹם הַטִּיּוֹל לַחוּיָהּ מִיחָדָת וְנִעְיָמָה כְּשֶׁהִגְעָנוּ בְּסוּף הַיּוֹם בַּחֲזָרָה לַת"ת, אָמַר לָנוּ הָרַבָּה, אֲנִי רוֹצֶה

לְהַקְרִיא לָכֶם מָה כּוֹתֵב הַחֶפֶץ חַיִּים, וּכְדָאי שֶׁתִּזְכְּרוּ אֶת זֶה:
'וְהָיִשׁ הַחוּסִם פִּי מִלְדָּבָר דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, זֹכָה _____
לְאוֹר הַגָּנוֹז לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתֵב הַגֵּר"א בִּשְׁם
הַמַּדְרֵשׁ, שֶׁעַל כָּל רָגַע וְרָגַע שֶׁאָדָם חוּסִם פִּי, זֹכָה לְאוֹר הַגָּנוֹז
שֶׁאֵין כָּל מִלָּאךְ וּבִרְיָה יְכוּלִים לְשַׁעַר..

שְׂמַתֶּם לֵב שְׁחֲסִרִים כָּאֵן 2 מַלִּים

אֵז גַּם אַתֶּם הַקּוֹרָאִים, וְדָאי שְׂמַתֶּם לֵב שְׁחֲסִרִים כָּאֵן 2 מַלִּים.
אֵז עֵינֵינוּ בְּסִפֵּר 'חֶפֶץ חַיִּים-שְׂמִירַת הַלָּשׁוֹן' שֶׁעַר הַזִּכְרָה פָּרַק
ג' וְכָתְבוּ לָנוּ מָה הַמִּלִּים הַחֲסֻרוֹת, וְאוּלִי תִזְכְּרוּ גַם אַתֶּם בַּעַז"ה,
בְּפָרָסִים הַמִּיחָדִים שָׁלָנוּ

כָּבָה

עוֹנִים תְּשׁוּבוֹת וְזוֹכִים בְּפָרָסִים

בְּמָה זֹכִים?
זֹכִים בְּשׁוּבָר לִקְנִית סִפְרִים
בְּסָף 50 ש"ח

אִיךָ עוֹנִים?
מְכִינִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת בַּקָּצָה
מִתְקַשְּׂרִים לְמוֹקֵד 'עַל הַצַּדִּיקִים'
073-345-30-95

כָּל שָׁבוּעַ עַד יוֹם שְׁנֵי בִשְׁעָה 8 בְּעֶרֶב

מְשַׁאֲרִים אֶת שְׂמֵחָם וּמִ'הַטִּלְפוֹן שְׁלָכֶם
עוֹנִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בְּקוֹל צָלוּל וּבְהִיר
עֲבָשׁוּ מִתְפַּלְלִים שֶׁתִּזְכְּרוּ

הסיבה שהברכות שלו מתקבלות

על הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל, מסופר סיפורים מצמררים איך היה מבליג על עלבונות ולא מגיב כלום. ופעם הוא התבטא שהסיבה שהברכות שלו מתקבלות היא בגלל שאין לו שמץ של טינה על שום אדם בעולם. ובקרבת ישיבת אור לציון היה גר יהודי מבוגר שהיה משועמם והיה מבלה רבות בהיכל הישיבה והיה מטריד רבות את ראש הישיבה בעל ה"אור לציון ותמיד תמיד היה רבי בן ציון מתייחס אליו בכבוד והבלגה וכהלל בשעתו. יום אחד הוא הגדיל להחציף פנים והוא התפרץ באמצע השיעור עם שאלה מזוהר ורבי בן ציון לא התייחס לשאלה, מיד הוא ניגש לרבי בן ציון דחף את גמרתו על פניו והרעים בקולו דברי בוז, ובעוד התלמידים המומים הוא עזב את המקום בטריקת דלת תוך כדי שהוא מוסיף קללה מפיו. הוא יצא ורבי ב"צ המשיך את שיעורו כרגיל, לאחר מספר דקות הוא נכנס שוב לשיעור וביקש סליחה, רבי ב"צ אמר שאין לו שום טינה עליו וניגש אליו לפייסו שלא יצטער.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי ויגש תשפ"ה)

הגביר הסכים לתרום ארון קודש מהודר, אך התעקש שלא יתלו עליו פרוכת

חכמת התורה האירה את פניו של הגאון הגדול רבי יהודה אריה טרגר זצ"ל, ראש ישיבת אנטווערפן.

בשנת תשד"מ, כאשר גדל מספר התלמידים בישיבה ב'וילרייק', בנו היכל חדש ומרווח המשמש את תלמידי הישיבה עד היום. נדיב-לב, מידידי הישיבה, הביע נכונות לתרום ארון קודש נאה ומהודר, אך התעקש שלא יתלו עליו פרוכת מבחוץ. הרב טרגר ניסה להסביר לו שלא כדאי לשנות ממנהג הנהוג זה דורי-דורות. אך הלה טען בביטחון: "אם ראש הישיבה יראה לי היכן כתוב ב'שולחן-ערוך' שפרוכת אמורה להיות תלויה על ארון הקודש מבחוץ, אשנה את דעתי ואסכים". ואכן, לא מוזכרת בשום מקום הלכה מפורשת בנושא ועל כך סמך הנגיד. אולם ראש הישיבה הרב טרגר שלף לו על אתר ראייה מהלכות תשעה באב (שו"ע סימן תקנ"ט) שם כתוב שמשום אבילות וצער: "בליל תשעה באב... ומסירין הפרוכת מלפני הארון". משמע, אפוא, שבכל השנה תולים את הפרוכת מלפני הארון. הלה כמובן לא ציפה לתשובה חדה ומוחצת כל-כך ולא נותרה בידו ברירה...

(מתוך הספר 'גיבור כאר' בעריכת הרב בנימין גינזבורג)

לפתע הרגשתי טפיחה קלה על הגב

מסתובב היה מרן רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, בין שולחנות בית המדרש של ישיבתו 'חכמי לובלין', כמעשים שבכל יום, ומבטו הרחום מלטף את תלמידיו אהובי נפשו. 'פעם ישבתי ולמדתי כשגבי כפוף מאד מעל הגמרא - מספר אחד מתלמידי לפתע הרגשתי טפיחה קלה על הגב. משהסתובבתי לאחורי רואה אנכי את רבינו הפונה אלי בחיוך אבהי ואומר: "בן תורה צריך לשמור על בריאותו ולא לשבת עם הגב כל כך כפוף". כך בא לידי ביטוי גם דאגתו של רבינו לבריאות תלמידיו לצד דאגה ושמירה על רוחניותם.

עוד סופר על בחור בן עליה מפארי הישיבה, שנודע בהתמדתו המיוחדת, אשר עם הגיעו לפרקו דברו בו נכבדות אצל אחד מגדולי וחשובי הרבנים בארץ ישראל. אותו רב שביקש לתהות מקרוב על קנקנו, נסע לבני ברק והגיע להיכל הישיבה. לאחר מכן נכנס לרבינו וביקש לשמוע את דעתו על הבחור. רבינו כמובן הרבה לשבח וללהלל ורמז לו כי דעתו נוחה משידוך זה. טרם צאתו, הוסיף ושאל על מצב בריאותו של הבחור. נענה רבינו ואמר: "לא ביררתי מעודי על מצבו הבריאותי, אך זאת יכול אני לומר בבטיחה, כי בחור היושב ולומד בהתמדה שעות ארוכות בשקידה ויגיעה, הרי שאין ספק כי בריא הוא לחלוטין..."

(מתוך הספר 'אבי ההוראה')